

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 16.Gf.40.059/2025/7-II.

A felperes:

felperes

(felperes címe)

A felperes képviselője:

Szárkiszján Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szárkiszján Ovszana ügyvéd)

(felperesi jogi képviselő címe)

Az alperes:

alperes

(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Dr. Nagy Dániel Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy Dániel ügyvéd)

(alperes jogi képviselő címe)

A per tárgya: vállalkozói díj és többletköltség megfizetése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 36.G.40.628/2023/65-I.

A fellebbezést benyújtó fél: felperes és alperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg a felperesnek 5.956.615 (ötmillió-kilencszázötvenhatezer-hatszáztizenöt) forint másodfokú perköltséget.

A másodfokú eljárás során felmerült 2.500.000 (kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest pótmunka címén 606.879.852 forint + áfa és ezután 2020. október 1. napjától a kifizetés napjáig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat, továbbá többletköltség címén 1.237.818.793 forint + áfa és ezután 2020. október 1. napjától a kifizetés napjáig a Ptk. 6:155. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére.

[2] Előadta, hogy a felek 2017. október 2-án vállalkozási szerződést kötöttek egymással, melyben fix összegű átalánydíjban állapodtak meg. A módosított szerződés 13.6. pontja szerint a szerződés 1. számú mellékletét képezi a Vállalkozási Szerződéses Feltételek (a továbbiakban: SZF), melynek 1.1. pontja határozza meg a pótmunka fogalmát, ennek megfelelően terjesztette elő a keresetét. A gyalogos és kerékpáros felüljáró a vasúti pályaudvar és autóbusz pályaudvar feletti műtárgy cölöpalapozásának áttervezése szükségességéből eredően 25.984.699 forint + áfa pótmunkadíjat érvényesített, mivel az alperes által kiadott tendertervekhez képest csak a 2018-ban elvégzett próbafúrások adtak átfogó és valós képet a talajviszonyokról. Ezek a tendertervektől jelentős eltérést mutattak, ezért a szakvélemény értelmében szükségessé vált a cölöpözési technológia megváltoztatása és a cölöpalapozás áttervezése, amely körülmények a szerződéskötéskor nem voltak előre láthatóak. A kaposvári közvilágítási lámpatestek típusának módosításából eredően 12.545.617 forint + áfát érvényesített, mivel a szerződés megkötését követően, az engedélyezési és kiviteli tervek készítése során folytatott egyeztetések alkalmával a Kaposvár Megyei Jogú Városa a bemutatott terveken szereplő, az előírt műszaki követelményeknek megfelelő Philips lámpatesteket nem fogadta el és azok helyett GE Spinella típusú lámpatesteket írt elő. A Kaposvár biogáz hálózat üzemeltetői elvárásokból eredő pótmunkaigény körében 283.364.432 forint + áfát igényelt. Hangsúlyozta, hogy a szerződés megkötését követően a szükséges engedélyezési és kiviteli tervek készítése során az egyeztetések alkalmával a biogáz hálózat üzemeltetője a bemutatott nyomvonalat nem hagyta jóvá, annak módosítását kérte kedvezőbb üzemeltetési feltételekre hivatkozással, amely módosítási igény a szerződés műszaki tartalmán túlmutatott.

[3] A Kaposvár belterület helyrajzi szám10 helyrajzi számú ingatlan csapadékvíz-elvezetésével összefüggésben 148.921.717 forint + áfa pótmunka díjat jelölt meg. Előadta,

hogy a földmunkavégzés következtében felszínre került csapadékcatorna vonalvezetésével derült ki a szerződés tárgyát nem képező szomszédos ingatlan csapadékvíz-elvezetésének rendezetlensége. A perontető anyagának változtatásával összefüggésben 33.200.913 forint + áfát igényelt, mert a cég-vel folytatott egyeztetések eredményeképpen módosítani kellett a perontető vonatkozásában a terveket. A buszpályaudvar alapterület változásából eredően 90.941.649 forint + áfát érvényesített, mivel a szerződéskötést követő egyeztetésen az üzemeltetők a tenderdokumentációban meghatározott alapterülettől nagyobb épület kialakítását kérték. A környezetrendezés többletfeladataival összefüggésben 11.921.825 forint + áfát érvényesített. Ennek körében előadta, hogy a Kaposvár Önkormányzattal a városi zöldfelületek üzemeltetőjével lefolytatott tervegyeztetések során további területekre – a sofőrpihenő és a kapcsolódó úthálózat és csomópontok környezetének területére – kiterjedően határoztak meg további környezetrendezési feladatokat, ami nem volt része a szerződés műszaki tartalmának.

[4] A pótmunka követelésein felül a szerződés 2. számú módosítása szerinti projekt megvalósítási idejének meghosszabbítására tekintettel 339.963.432 forint + áfa projektirányítási, 118.775.361 forint + áfa organizációs és 779.480.000 forint + áfa árváltozásból eredő többletköltséget érvényesített az SZF 22.5.-22.6. pontjaira alapítottnan. Hangsúlyozta, hogy a szerződés 1. számú mellékletét képező Projekt Kézikönyvben rögzített költségszámítási módszer nem vált a szerződés részévé, ezért a többletköltségei kiszámításának a módszerét maga határozta meg a csatolt szakértői vélemény alapján. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy az alperes a szerződés hatályosulását követően, 2017. október 27-én küldte meg a Projekt Kézikönyvet az SZF 1.4. és a szerződés 12. pontjába ütközően e-mailben, ami nem minősül írásbeli nyilatkozatnak, ezért az nem képezi a felek közötti szerződés részét figyelemmel a Ptk. 6:78. § (1) bekezdésére.

[5] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Vitatta a pótmunka igény jogalapját ésösszepszerűségét. Álláspontja szerint a munkák a felperes vállalkozási szerződésben foglalt feladatait és kockázatát képezték a szerződésben kikötött átalánydíjra is figyelemmel. Az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Kormányrendeletben (a továbbiakban: Épkiv.) található pótmunka és többletmunka fogalom nem írhatja felül a Ptk.-ban szereplő definíciókat. A cölöpalapozás áttervezésével kapcsolatos pótmunkaigény vonatkozásában kifejtette, hogy a felperesnek a talajvizsgálati jelentés és a tervezési beszámoló alapján tudnia kellett volna, hogy a földmunkavégzés során műszaki és igényszintbeli bizonytalanságok is felmerülhetnek, és erre kiterjedően kellett volna megadni az ajánlatát, ez a bizonytalanság a felperesi üzleti kockázat része. A Kaposvár közvilágítási lámpatestek típusának módosításával összefüggésben utalt a szerződési feltételek 4.2.2. pontjára, a 4.2.19.3, 4.2.19.4. és 5. pontjában foglaltakra, amelyek a munka pótmunka jellegét cáfolják. Kifejtette, hogy az ajánlatadást megelőzően lehetősége volt a felperesnek a helyszín megismerésére. A Kaposvár biogáz hálózattal összefüggő pótmunkaigény körében szintén a hivatkozott szerződéses feltételekből indult ki és állította, hogy az ajánlati dokumentációban a szolgáltatók igényeivel a felperesnek számolnia kellett volna.

[6] A Kaposvár belterület helyrajzi szám10 helyrajzi számú ingatlan csapadékvíz elvezetésével összefüggő pótmunka tekintetében tájékoztatta az alperest a kivitelezési

munkák megkezdését követően, hogy a jóváhagyási terv nem rendelkezett a megjelölt ingatlan közműveinek helyzetéről és hangsúlyozta, hogy a felperes nem hivatkozhat a helyi körülmények ismeretének hiányára. A perontető anyagával összefüggő és a buszpályaudvar alapterület változásából eredő pótmunkaigény vonatkozásában szintén a kötelező egyeztetésre vonatkozó szerződéses feltételekre hivatkozott, amely alapján a felperesnek számolnia kellett a szolgáltatók igényével. A környezetrendezést többletfeladataiból eredő pótmunkaigény körében kifejtette, hogy az általánosan elfogadott tervezési gyakorlaton felüli környezetrendezési feladatokat a tervek nem tartalmazzák, azok az általános gyakorlatnak felelnek meg, az a felperes kockázati körébe tartozik.

[7] A felperes valamennyi többletköltség igényét jogalapjában és összegében is megalapozatlannak találta. Rámutatott az SZF 22.6. pontjában meghatározott 1. számú mellékletre, a Projekt Kézikönyvben foglaltakra, amely a többletköltségek számítási metodikáját rögzíti. Kifejtette, hogy a Projekt Kézikönyvet a vállalkozási szerződés aláírását követően megküldte a felperesnek és azt alkalmazni kellett a felek jogviszonyára. A felperes az utólagos megküldés ellen nem tiltakozott, ugyanakkor maga is alkalmazta a Projekt Kézikönyv rendelkezéseit a változtatási kérelmek összeállítása és megküldése során, ennél fogva megalapozatlanul hivatkozik arra, hogy a kézikönyv nem vált a szerződés részévé. Az e körben becsatolt felperesi szakvéleményt aggályosnak tartotta.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 606.879.852 forint + áfa összeget, továbbá ezután 2020. október 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Kötelezte továbbá a felperest 11.094.310 forint perköltség megfizetésére az alperes javára.

[9] Határozatának tényállásában megállapította, hogy az alperes jogelődje, a alperesi jogelőd (a továbbiakban alperes) ajánlati felhívására a felperes és a felperes, mint ajánlattevők érvényes ajánlatot nyújtottak be és az alperes kihirdette őket az eljárás nyerteseként.

[10] A felperes 2017. október 2-án vállalkozási szerződést kötött az alperessel. A vállalkozási szerződés 2.1. pontja alapján felperes a közbeszerzési eljárás ajánlattételi dokumentációjában meghatározott tervezési, kivitelezési munkák elvégzését vállalta. A vállalkozási szerződés 4.1. pontja értelmében a vállalkozót a szerződés teljesítése esetén megillető vállalkozói díj, mint átalánydíj összege 11.967.897.055 forint + áfa. A vállalkozási szerződés 13.5. pontjában rögzítették, hogy a vállalkozó a szerződés aláírásával a szerződéses megállapodás és a Szerződéses Feltételek összes mellékletét, mint szerződést magára nézve kötelezőnek fogadja el. A 13.6. pont 10 mellékletet sorol fel, amelyek közül 1. számú mellékletként szerepelnek a vállalkozási Szerződéses Feltételek.

[11] Az SZF 1.1. pontja szerint pótmunka jelenti mindazon, a szerződés teljesítéséhez műszakilag szükséges munkát, amely a szerződés részét képező dokumentációk tartalmából kimaradt, de elvégzése nélkül a projekt rendeltetésszerűen, biztonságosan nem használható, mivel a nélkül a szerződés nem teljesülne, és amelyet a vállalkozó díjazás ellenében köteles elvégezni. A többletmunka jelenti a tervekben és/vagy műszaki leírásban benne foglalt, de a költségvetésben figyelembe nem vett, vagy nem kellő mennyiségben figyelembe vett munkákat, amelyeket a vállalkozó a vállalkozói átalánydíj terhére köteles elvégezni.

[12] A SZF 22.5. pontja a vállalkozási szerződés módosítása vonatkozásában úgy rendelkezett, hogy a felek a meghosszabbítás okaira és következményeire tekintettel közös megegyezéssel döntenek arról, hogy a részhatáridőt és/vagy befejezési határidőt meghosszabbítják, továbbá, a határidő meghosszabbítása megalapoz-e, és milyen mértékű vállalkozói díj módosítást. 6 hónapnál rövidebb megvalósítási idő meghosszabbítás esetén a vállalkozó nem jogosult díj- és költségtöbblet érvényesítésére. A 22.6. pont szerint a vállalkozó – amennyiben a megvalósítási idő a megrendelő által elfogadottan 6 hónapot meghaladóan meghosszabbításra kerül – a Szerződéses Feltételek 1. számú melléklete részét képező matematikai módszerrel, az abban meghatározott költségek tekintetében költségtöbblet iránti igényt érvényesíthet 45 napos jogvesztő határidőn belül, amennyiben az igényt a megrendelő elfogadja.

[13] A felek első alkalommal 2018. november 30-án módosították a vállalkozási szerződést, amelyben egy tartály sérülése miatt bekövetkező szivárgás folytán felmerült talajszennyeződéssel összefüggő, a kármentesítéshez szükséges munkák költségét 640.692.373 forintban állapították meg.

[14] A felek második alkalommal 2020. április 7-én módosították a vállalkozási szerződést, amelynek III.3. pontja alapján valamennyi projektelem tekintetében a műszaki átadás-átvételi eljárás megkezdésére megállapított határidőt úgy módosították, hogy a vállalkozási szerződés 9.2. pontjában meghatározott 27 hónap 34 hónapra növekedett.

[15] A 2021. november 2-án aláírt 3. számú módosítás felsorolta azokat a munkanemeket, amelyek vonatkozásában változtatási igénnyel lépett fel a felperes. Az elfogadott változtatási igény következtében a vállalkozási szerződés 3. számú módosításának III.2. pontja szerint a nettó vállalkozói díj 498.552.502 forinttal növekedett, így a vállalkozási szerződés 4.1. pontja alapján a vállalkozói díj, mint átalánydíj összege 13.126.293.267 forint + áfa összegre emelkedett.

[16] A felperes a fenti módosításon felül több alkalommal is jelezte az alperesnek a pótmunkákkal összefüggő változtatási igényét. Az alperes a munkák pótmunkaként történő elismerését nem fogadta el.

[17] A felperes 2019. február 18-án kelt levelében tájékoztatta alperest arról, hogy álláspontja szerint a felperes a munkaterületeket a szükséges időben nem biztosította, elmulasztotta azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a felperes a szerződésből fakadó kötelezettségeit teljesítse. Felhívta arra is alperes figyelmét, hogy alperesi közbenső szerződésszegésből eredően a felperesnek jelentős kára származik, amely szerződésszegés fennáll, így a kár mértéke folyamatosan nő.

[18] A felperes 2020. április 9-én kelt levelében kifejezte azt az igényét, hogy a megvalósítási idő meghosszabbításából fakadó többletköltségek miatt a vállalkozási szerződés 4.1. pontjában meghatározott vállalkozói átalánydíj összegét meg kell emelni. Utalt arra, hogy a vállalkozási szerződés megkötése során a SZF 1. számú mellékletét, azaz a Vállalkozói Projekt Kézikönyvet az alperes nem bocsátotta a rendelkezésére, annak tartalmát nem tudta megismerni, így az nem vált a vállalkozási szerződés részévé. A vállalkozási szerződés aláírását követően az alperes nevében eljáró tanú² projektvezető 2017. október 27-én kelt e-mailjében küldte meg felperes részére a Projekt Kézikönyvet.

[19] Az alperes 2020. május 18-án kelt válaszlevelében azt hangsúlyozta, hogy a felperesnek a SZF 22.6. pontjában foglaltak szerint kell benyújtania költségtöbblet iránti igényét. A felperes alaptalanul hivatkozik arra, hogy a SZF 1. számú mellékletét képező Projekt Kézikönyv nem képezi a szerződés részét, mert a vállalkozási szerződés 13.5. pontja szerint a felperes az összes mellékletet magára nézve kötelezőnek fogadta el. Csupán adminisztratív okból kifolyólag csatolták utólag a Projekt Kézikönyvet, amely ellen a felperes kifogást nem emelt. A felperes előtt tehát ismert a Vállalkozói Projekt Kézikönyvben meghatározott számítási metodika, amelynek értelmében a számítás alapja kizárólag a biztosítékok és biztosítások költségei lehetnek. A felperes többletköltség iránti igénye nem áll összhangban a Vállalkozói Projekt Kézikönyv szerinti, a megvalósítási idő meghosszabbítása esetén érvényesíthető többletköltség alapjául kizárólagosan szolgáló költségtypussal, ezért igénye nem megalapozott. Felhívta a felperest kérelmének a SZF 22.6. pontja szerinti átdolgozására.

[20] A felek a projekt műszaki átadás-átvételét 2020. szeptember 30-án zárták le.

[21] Az elsőfokú bíróság határozatának indokolásában elsődlegesen a pótmunka fogalmából indult ki a Ptk. 6:244. § (2) bekezdésére, az Épkiv. 2. § f) pontjára utalva azzal, hogy azt a felek a vállalkozási szerződés megkötésekor a SZF 1.1. pontjában ettől eltérően határozták meg. Ennek megfelelően pótmunkának a szerződéses iratokban nem szereplő, de műszaki szükségességből felmerülő olyan munka tekinthető, amellyel a felperes kellő körültekintés mellett sem számolhatott, ezért az ajánlata megtételekor sem tudta azt figyelembe venni. Rámutatott arra is, hogy a felperesi árajánlat alapja az elkészítendő műre vonatkozó alperesi tájékoztatás és műszaki dokumentáció volt, ugyanakkor a felperesi álláspontot osztva rögzítette, hogy az adott munka pótmunkának történő minősítése során vizsgálni kell azt is, hogy a felperes az árajánlata megtételekor láthatta-e előre az adott munka felmerülését.

[22] A gyalogos és kerékpáros felüljáróval összefüggő cölöpalapozás átervezés szükségességéből eredő pótmunka igény vonatkozásában rögzítette, hogy a felperesi ajánlat alapja az alperes által átadott tenderterv technikai talajvizsgálati jelentés és tervezési beszámoló jóváhagyási terv, valamint a tenderterv geotechnikai fúrási helyszínrajz jóváhagyási terv, továbbá a kiegészítő tájékoztató. A szakvélemény alapján megállapította, hogy az alperesi ajánlatkérési dokumentáció egyértelműen megfogalmazta azokat a feltételeket, amelyek figyelembevételével kellett a felüljáró teljes szerkezetét, valamint a cölöpalapozását megvalósítani. A tender műszaki leírás jóváhagyási tervben szereplő CFA fúrt cölöpalapozás technológia azonban a műtárgynál nem volt alkalmazható, amit a szakértő a személyes meghallgatásakor is megerősített. A felperes az alperes által megadott alapozási technológiának megfelelően adta meg árajánlatát. Rögzítette, hogy az alperes az előírt technológia megváltoztatásának műszaki szükségességéből eredő következményei körében a felelősségét nem zárta ki. tanú1 és tanú2 tanúvallomása alapján, valamint a tanú3 igazságügyi szakértő személyes nyilatkozatából azt állapította meg, hogy az SZF 7.2. pontjába foglalt építési helyszíni ellenőrzés felülvizsgálatra vonatkozó kötelezettséget nem lehet úgy értelmezni, hogy a felperesnek az árajánlat megtétele előtt már próbafúrások segítségével fel kellett volna mérnie a helyszínt az adott technológia helyességének ellenőrzése céljából. Az alperes által hivatkozott SZF 3.1.1., 3.1.2. és 4.1. pontban foglalt rendelkezések olyan általános követelményeket fogalmaznak meg, amelyek nem írják felül a cölöpalapozás tekintetében azt a speciális helyzetet, hogy a felperesnek nem volt lehetősége még az ajánlat megtétele előtt ellenőrizni az alperes által előírt technológia alkalmazhatóságát. Minderre figyelemmel a pótmunkadíjat megalapozottnak találta, és a technológiaváltással járó költségösszegszerűségét az aggálytalan szakvélemény alapján állapította meg.

[23] A Kaposvár közvilágítási lámpatestek típusának módosításából eredő pótmunkaigény körében a szakvéleményben is rögzített Ajánlati Felhívás 11.2.4. pontjából indult ki. Ennek alapulvételével a felperes ajánlatának készítése során alappal értelmezhetette úgy a felhívást, hogy a műszakilag egyenértékű lámpatestek között az alperes nem kívánt különbséget tenni, mivel számára az bír jelentőséggel, hogy az adott termék teljesítse az ajánlatkérésre irányuló dokumentációban lévő műszaki előírásokat. Utalt az SZF 4.2.2. pontjára, amely ugyan előírja a felperes számára az érintett kezelő és illetékes hatóság hozzájárulásának beszerzési kötelezettségét, de nem részletezi, hogy mit kell a kezelő hozzájárulása alatt érteni. Megállapította, hogy ha az alperes szándéka arra irányult, hogy az ajánlati felhívás 11.2.4. pontjában foglaltaktól el lehessen térni kezelői üzemeltetői igényekre hivatkozással, akkor ezt a szándékát egyértelműen kifejezésre kellett volna juttatnia. Ennek hiányában azonban a felperes alappal hivatkozik az alperes által meghatározott műszakilag azonos tulajdonsággal rendelkező megoldások elfogadására. Megállapította, hogy az alperes által hivatkozott SZF 4.2.19.3. pontja és 4.2.19.4. pontja csupán a felperes által beépítendő anyagokkal szembeni műszaki elvárásokat rögzíti, azok nem módosították az ajánlati felhívás 11.2.4. pontjában foglaltakat.

[24] A felperes a kivitelezés során a lámpatesteket érintő üzemeltetői igények miatt felmerülő költségeket az ajánlat megtételekor nem láthatta előre, ezért azok az alperes kockázata körébe tartoznak, ennek megfelelően megalapozottnak találta a felperes pótmunka igényét e körben. tanú1, tanú2, tanú4 tanúvallomása és a szakértő személyes nyilatkozata

alapján megalapozatlannak tartotta azon alperesi érvelést, hogy a felperesnek a vállalkozási szerződés megkötése előtt lehetősége lett volna felmérni a Kaposváron használt lámpatestek típusát és ezek alapján megtenni az ajánlatát, mivel nem volt szerződéses kötelezettsége az üzemeltetői igény felmérése az ajánlat megtételekor. A szakvélemény alapján megállapította, hogy az ajánlat részét képező lámpatest műszakilag azonos és egyenértékű az üzemeltető részéről előírt eltérő típusú lámpatesttel, ezért a felperes által ajánlott lámpatest megfelelt az alperesi műszaki kiírásban foglaltaknak. Minderre figyelemmel a felperes e körben előterjesztett pótmunka igényét is megalapozottnak találta.

[25] A Kaposvár biogáz hálózattal összefüggő üzemeltetői elvárásokból eredő pótmunkaigény körében meghallgatott tanú1, tanú2 tanúvallomása alátámasztotta azt a felperesi állítást, hogy a biogáz nyomvonalát az üzemeltető kérésére az eredeti elképzelésekhez képest módosítani kellett. A szakvéleményből megállapította, hogy a felperes által eredetileg benyújtott biogáz kiváltási tervek megfeleltek a szerződéses műszaki tartalomnak, a tender dokumentációnak és az érvényben lévő szabványoknak, az üzemeltető igénye ezeken a feladatokon viszont túlmutatott. A felperes a szakmai szempontok alapján 179 méter hosszban tervezte a meglévő biogáz vezeték áthelyezését, az üzemeltető azonban az átépítendő vezetékszakaszt körülbelül 750-800 méter hosszban, új nyomvonalon kezdeményezte. A szakvéleményből egyértelműen megállapítható, hogy a felperes számára a tender dokumentáció alapján nem volt előre látható a kiviteli tervekkel érintő ilyen mértékű módosítás.

[26] Megalapozatlannak tartotta az alperesnek az SZF 4.2.2., 21.1., 4.2.19.4., 4.2.19.5. pontjaiból kiinduló azon álláspontját, hogy az adott munkatétel nem minősül pótmunkának. Az SZF 4.2.2. ponttal összefüggésben rögzítette, hogy az előírja a felperes számára az érintett kezelő illetékes hatóság hozzájárulásának beszerzési kötelezettségét, de nem rendelkezik arról, hogy a kezelő, illetve üzemeltető igényei miatt felmerülő költségeket melyik fél viselje. Az SZF 4.2.19.4., 4.2.19.5. pontjai általános rendelkezéseket tartalmaz a hatóságokkal és közművállalatokkal kapcsolatos egyeztetésre vonatkozóan. Az SZF 21.1. pontja a tartalékkeret felhasználásának szabályait tartalmazza. Ezek a rendelkezések nem telepítették a felperesre azon üzleti kockázat viselését, amely az üzemeltetőnek a tenderdokumentációban foglalt műszaki tartalom felüli igénye következtében merült fel. A szakvéleményből megállapította, hogy a munka terjedelmének növekedését nem műszaki indokok, hanem kizárólag az üzemeltető egyéb szempontjai motiválták. A pótmunka díját az aggálytalan szakvélemény alapján állapította meg.

[27] A Kaposvár belterület helyrajzi szám10 helyrajzi számú ingatlan csapadékvíz elvezetésével összefüggő pótmunka igény tekintetében a rendelkezésre álló iratok és a tanúvallomások alapján megállapította, hogy az alperes tájékoztatása a perrel érintett ingatlan csapadékvíz-elvezetése szempontjából nem volt teljes körű, a felperes olyan csapadékvíz-elvezető rendszerre bukkant, amelyre még az alperes sem számított. A szakvélemény alapján megállapította, hogy a felperes a helyrajzi szám10 hrsz.-ú ingatlan csapadékvíz-elvezetését a tervdokumentációban szereplő műszaki előírásoknak megfelelően tervezte meg. A tenderdokumentációból egy gondos szakkivitelező számára sem volt megállapítható, hogy a munkaterülettel szomszédos helyrajzi szám10 helyrajzi számú ingatlan csapadékvíz elvezetése milyen módon történik és az nem megfelelően működik. A szakértő személyes

meghallgatásából megállapította, hogy a csapadékvíz-elvezetésével összefüggő probléma nem volt előre látható. A korábban kifejtett indokokra hivatkozással tévesnek tartotta az alperesnek ezen munkatétel körében is megjelölt SZF 4.2.2., 21.1., 4.2.19.4., 4.2.19.5. pontjaira való utalását. Az alperesi érveléssel szemben rámutatott arra, hogy a felperesnek nem kellett azzal számolnia, hogy az alperesi műszaki dokumentáció alapján tervezett költségeit jelentősen befolyásoló, az ajánlat elkészítésekor nem felismerhető akadályokat fog felfedezni a kivitelezés során. Az ekörben érvényesített pótmunka-igény összepszerúségét az aggálytalan szakvélemény alapján állapította meg.

[28] A perontető anyagának módosításából eredő pótmunka igény vonatkozásában tanú tanúvallomása és a rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy a cég igénye a kiviteli terv jóváhagyásra való benyújtását követően merült fel. A szakvélemény alapján rögzítette, hogy az egységes anyaghasználatú perontető építésére tett felperesi ajánlat megfelelt a tervdokumentációnak, különösen a C peron tetőtervezésével kapcsolatos lényeges előírásoknak. A C perontető anyagának váltása műszakilag nem volt szükségszerű és indokolt, így a felperesnek nem kellett előre látnia, hogy a féktuskós fékezés miatt keletkező fékpornak az épületekre, épületszerkezeteire káros hatása van. Az alperesnek az SZF korábban megjelölt pontjaira való hivatkozásával összefüggésben kifejtett álláspontját ekörben is fenntartotta. A pótmunkaigény összepszerúségét az aggálytalan szakvélemény alapján állapította meg.

[29] A buszpályaudvar alapterület-változásából eredő pótmunkaigény vonatkozásában a szakvélemény alapján megállapította, hogy a felperes az ajánlatát az alperes által kiadott jóváhagyási tervdokumentáció figyelembevételével készítette el, az eredetileg tervezett funkciók a szerződéskötés után az engedélyezési terv elkészítésének időszakában változtak, a műszaki tartalom bővült a vállalkozási szerződés megkötését követően. Rögzítette, hogy a felperes nem láthatta előre ajánlata megtételekor a buszpályaudvar területének bővítése miatti alperesi igényeket, ezért a munkával felmerült költségeket pótmunkaként érvényesítheti, amelyek összepszerúségét az aggálytalan szakvélemény alapján állapította meg.

[30] A környezetrendezés többletfeladataiból eredő pótmunkaigény vonatkozásában az egyező tanúvallomások és a szakvélemény alapján megállapította, hogy az alperesi tenderdokumentáció nem tért ki a sofőrpihenő környezete és a kapcsolódó úthálózat és csomópontok környezete területek vonatkozásában a füvesítésen kívüli környezetrendezésre. Az üzemeltetővel történt egyeztetést követően, az üzemeltetői előírások miatt vált szükségessé további növénytelepítési területek megtervezése és kivitelezése. A szakértő véleményéből azt is megállapította, hogy egy kivitelezőtől elvárható magatartásnak a felperes tevékenysége megfelelt, hiszen humuszt terített, valamint füvesített a kivitelezéssel érintett szakaszon, ezen felül bokrokat és cserjéket nem köteles telepíteni a saját költségén. A felperes ezért alappal hivatkozott arra, hogy pótmunkának minősül a környezetrendezés címén követelt összeg. Az ekörben felmerült pótmunkák összepszerúségét az aggálytalan szakértői vélemény alapján állapította meg.

[31] A megvalósítási idő meghosszabbításából fakadó többletköltségekkel összefüggésben a szerződés 2. számú módosításának III.3. pontjából indult ki, amely a műszaki átadás-átvételi eljárás megkezdésének idejét 27 hónapról 34 hónapra hosszabbította. A megállapodásban a felek kizárólag a megvalósulási határidő meghosszabbodásáról állapodtak meg, az ezzel összefüggő felperesi költségnövekedésről nem rendelkeztek, de a felperes a IV.3. pontban e körben jogfenntartással élt. A többletköltségek vonatkozásában utalt az SZF 22.6. pontjára is, amelynek értelmében a megvalósítási idő 6 hónapot meghaladó meghosszabbítása esetén a felperes az SZF 1. számú melléklete részét képező Vállalkozói Projekt Kézikönyvben rögzített matematikai módszerrel, az abban meghatározott költségek tekintetében érvényesítheti többletköltségét. Rögzítette, hogy a felperes F/37 alatt csatolta az alperesnek a 2017. október 27-én kelt e-mailjét, amelyben megküldte a felperes részére a Vállalkozói Projekt Kézikönyvet, amely tényről a tanúk is megerősítették. A Ptk. 6:78. § (1) bekezdésére figyelemmel kifejtette, hogy az alperes elismerte, hogy a Vállalkozói Projekt Kézikönyv a felperes számára más alperesi beruházások kapcsán ismert volt, amely egyben annak megállapítását is eredményezte, hogy a Vállalkozói Projekt Kézikönyv a Ptk. 6:77. § (1) bekezdésének megfelelően általános szerződési feltételnek minősül.

[32] A felperes a szerződés 13.5. pontjában akként nyilatkozott, hogy a szerződéses megállapodás aláírásával a szerződés és a szerződéses feltételek összes mellékletét, mint szerződést magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tényként állapította meg, hogy az alperesnek mint általános szerződéses feltételt alkalmazónak a kötelessége megismertetni az Általános Szerződési Feltételek tartalmát a felperessel még a szerződéskötés előtt, és a felperestől, mint professzionális gazdasági szereplőtől elvárható az, hogy áttekinti és ellenőrzi milyen tartalmú elismerő nyilatkozatot írt alá. Rögzítette, hogy az alperes a felperes ezen elismerő nyilatkozatára figyelemmel alappal feltételezhette azt, hogy a felperesnek nincs kifogása a Vállalkozói Projekt Kézikönyv alkalmazása ellen és a rendelkezései ismertek a számára. Hangsúlyozta, hogy az SZF számos rendelkezése is utal a Vállalkozói Projekt Kézikönyvre. Megállapította, hogy a felperes a szerződés megkötéséhez képest 2,5 évvel később jelezte az alperesnek, hogy nem fogadja el a Vállalkozói Projekt Kézikönyv rendelkezéseit, amely mértékű hallgatása miatt az alperes joggal feltételezhette azt, hogy a felperesnek a Vállalkozói Projekt Kézikönyvvel összefüggésben nincs kifogása. Minderre figyelemmel megállapította, hogy a Vállalkozói Projekt Kézikönyv a felek közötti szerződés részévé vált, amely körülményen nem változtat az, hogy azt az alperes nem postai úton, hanem e-mail útján küldte meg a felperes számára.

[33] A felek egyezően állították, hogy a felperes nem a Vállalkozói Projekt Kézikönyvből kiindulva terjesztette elő követelését. Ugyan a Vállalkozói Projekt Kézikönyv nem áll rendelkezésre, azonban a szerződéses feltételek 22.6. pontjából az elsőfokú bíróság megállapította, hogy annak áttekintése nélkül is egyértelmű, miszerint az alperes a megvalósítási idő meghosszabbításának esetére előre meghatározott matematikai módszerrel kiszámított és előre meghatározott költségekre szerette volna a felelősségét korlátozni a többletköltségek tekintetében. Az alperes a 2020. május 18-i levelében arra is utalt, hogy a felperesi számítás alapja kizárólag a biztosítékok és a biztosítások költségei lehetnek. A Vállalkozói Projekt Kézikönyv figyelembevétele nélkül előterjesztett megvalósítási idő meghosszabbításából eredő többletköltség iránti felperesi igény nem alapos, mert az nem felel meg a Vállalkozói Projekt Kézikönyv adta kereteknek. A felperes ugyan bemutatta követelése jogalapját, számítási módszerét, azonban a fentiek szerint a bíróság ezzel nem értett egyet,

ami azonban nem tette szükségessé a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 237. §-a szerinti anyagi pervezetést, mivel a felperesi nyilatkozat a saját számítása vonatkozásában hiánytalan és teljeskörű volt, továbbá a felperes megjelölte a bizonyítékait is. A bíróság a felperes számítási módszerével nem értett egyet, amiről nem kell tájékoztatni előzetesen a felperest, mivel ez a kérdés a per érdeméhez tartozó anyagi jogi kérdés, amelyről az ítéletben kellett dönten.

[34] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő.

[35] A felperes fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú bíróság ítéletének kizárólag a felperesi keresetet elutasító részének megváltoztatását és a felperesi kereseti kérelemnek e körben történő helytadását, másodlagosan az elsőfokú ítélet ekörben történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Kérte továbbá az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Rögzítette, hogy a felperesi keresetnek helyt adó, azaz a felperes pótmunka igényeivel kapcsolatos ítéleti rendelkezéseket nem támadja.

[36] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete eljárási és anyagi jogi szempontból is megalapozatlan, ugyanis a rendelkezésre álló bizonyítékokat helytelenül és okszerűtlenül értékelte, az információkat és az előterjesztett jogi érvelést nem megfelelően értelmezve vont le téves következtetéseket. Az ítéltábla felülbírálati jogkörét az elsődleges fellebbezési kérelem körében a Pp. 369. § (3) bekezdés b) pontjában jelölte meg.

[37] Állította, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a tényállás tisztázását és nem tett eleget a közrehatási tevékenységének, illetőleg az anyagi pervezetési kötelezettségének, ezért sérült a Pp. 6. §-a, 183. § (1) bekezdése, 237. §-a és 317. § (1) bekezdése. Ekörben elsődlegesen arra mutatott rá, hogy súlyos eljárási szabálysértést és mulasztást követett el az elsőfokú bíróság, mert a keresettel érvényesített többletköltségigény elutasítása körében az általa lényegesnek ítélt számítási módszer vonatkozásában nem adott anyagi pervezetést. Önmagában aggályosnak tartotta az elsőfokú bíróság alperesnek adott szűk körű anyagi pervezetését, ami sérti a fegyveregyenlőség elvét. Állította, hogy meglepetés ítélet született, mert a felperesi keresetet elutasító ítéleti rendelkezés alapjául szolgáló tény nem volt ismert, mivel az a jogszabályból nem olvasható ki. Hangsúlyozta, hogy az alperes a perfelvétel során a szerződés 13.5. pontjára egyszer sem hivatkozott, amely ugyanakkor az ítélet indokolásának a sarokköve. Mindebből következően az elsőfokú ítélet megsértette a kérelemhez kötöttség elvét és a túlterjeszkedés tilalmába is ütközik, azaz sérült a Pp. 2. § (2) bekezdése és 342. § (1) bekezdése is.

[38] Hangsúlyozta, hogy ha a bíróság álláspontja szerint az általa alkalmazott számítási mód nem megfelelő, úgy a bíróságnak az anyagi pervezetés körében erről tájékoztatást kellett volna adnia, mert ennek hiányában nem volt abban a helyzetben, hogy a többletköltség

összecszerőségével kapcsolatban bizonyítási indítványokat terjesszen elő. Ugyanakkor az aggálytalan szakvéleménnyel alátámasztotta a számítási módszerét, ezért ezzel szemben megalapozatlan azon bírói álláspont, hogy e számítási móddal nem értett egyet. Kiemelte, hogy a periratok között a Projekt Kézikönyv nem szerepelt és a Projekt Kézikönyv szerinti többletköltség számítás a tárgyaláson nem került ismertetésre. Álláspontja szerint a bíróságnak a felperesi keresetet a Projekt Kézikönyv szerinti összegen belül kellett volna megítélnie. Ebben az esetben a szakvéleménnyel kapcsolatos aggályait a Pp. 317. § (1) bekezdés c) és d) pontja alapján jeleznie kellett volna, erre azonban nem került sor.

[39] Rámutatott arra is, hogy az igazságügyi szakértő kifejezetten rögzítette, hogy a Projekt Kézikönyvben szereplő képlet értelmezhetetlen, amely alapján a felperesi kereset összecszerőségét nem lehet megállapítani. Erre is figyelemmel hangsúlyozta, hogy a bíróságnak a Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetéssel kapcsolatos kötelezettsége nem csak abban az esetben áll fenn, ha a felperesi nyilatkozatok nem teljeskörűek, hanem minden olyan esetben, amikor a fél jogérvényesítéséhez szükséges tájékoztatás elmaradása sérti a tisztességes eljárás követelményét. Ennek körében a Kúria Pfv.20.988/2023/5. számú eseti döntésére hivatkozott. A BDT2019. 4084. számú döntésre hivatkozással arra utalt, hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetési szabálysértése önmagában megalapozza az ítélet anyagi jogi felülbírálatát.

[40] Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 2. § (2) bekezdését és 342. § (1) bekezdését is. Hangsúlyozta, hogy az ítélet olyan indokolást tartalmaz a Projekt Kézikönyv szerződés részévé válása tekintetében, amelyre az alperes egyáltalán nem is hivatkozott az eljárás során. Ugyanis az alperes nem hivatkozott a felperes elismerő nyilatkozatára, amellyel a Projekt Kézikönyvet állítólagosan magára nézve kötelezőnek fogadta el és nem hivatkozott az SZF 13.5. pontjára sem. Az alperes védekezése arra terjedt ki, hogy a Projekt Kézikönyvet a felperes ráutaló magatartással fogadta el, mivel állítása szerint voltak olyan esetek, amikor a felperes azt alkalmazta, ezt azonban az eljárás során nem bizonyította és azt a tanúvallomások is cáfolták. Ekörben a BH2005. 34. számú döntésre hivatkozott.

[41] Állította, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét megsértette és a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, azaz sérült a Pp. 279. § (1) bekezdése és 346. § (5) bekezdése. Vitatta a bíróságnak azon meggyőződését, hogy a Projekt Kézikönyv a szerződés részévé vált. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítéletben egyoldalúan az indokolást alátámasztó bizonyítékok kerültek ismertetésre, az azt cáfoló egyéb bizonyítékokat nem mérlegelte a bíróság. Nem derül ki, hogy miért hagyta figyelmen kívül a szerződés 3. számú módosítását, amelyben a felek nem a Projekt Kézikönyvben szereplő módszertan szerint állapodtak meg az egyhavi organizációs költség megfizetésében, sőt nem is hivatkoztak e körben a Projekt Kézikönyvre. Nem értékelte a bíróság az igazságügyi szakértő azon megállapítását sem, hogy a Projekt Kézikönyv szerinti képlet értelmezhetetlen. Nem fejtette ki az ítélet azt sem, hogy milyen alapon és mely részeiben nem értett egyet az eljárás során aggálymentesként elfogadott szakvéleményben igazolt számítási móddal.

[42] Az ítélet indokolásából az sem derül ki, hogy mikor és pontosan milyen módon is vált a szerződés részévé a Projekt Kézikönyv: a szerződés aláírásával vagy utólagosan, amikor megküldte azt az alperes a felperes részére. Etekintetben meglehetősen ellentmondásosnak tartotta az elsőfokú ítélet indokolását, ugyanis ha a Projekt Kézikönyv utólagosan vált a szerződés részévé, az jogilag szerződésmódosításnak minősül, amelyre kizárólag írásban és a Kbt. 141. §-ának megfelelően lett volna lehetőség, ennek pedig a felperes hallgatása formailag nem felel meg. Ugyanakkor a felperes nem fogadta el a Projekt Kézikönyvet, amit az alperes részére a projekt kezdete óta folyamatosan kommunikált. Álláspontja szerint tehát az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével és téves jogi következtetéssel jutott arra a megállapításra, hogy a Projekt Kézikönyv a szerződés részévé vált.

[43] Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy a Projekt Kézikönyvet a szerződés megkötését követően küldte meg a felperesnek az alperes, ezért fogalmilag kizárt az, hogy a felperes azt a szerződés megkötését megelőzően megismerhette volna, ennél fogva a Ptk. 6:78. § (1) bekezdésébe foglalt jogszabályi feltételek nem teljesültek, azaz a Projekt Kézikönyv nem vált a szerződés részévé. Az elsőfokú bíróság tévesen utal ekörben a szerződés 13.5. pontjára, illetőleg a Projekt Kézikönyvre kiterjedő felperesi elismerő nyilatkozatra, mivel az alperes erre egyáltalán nem hivatkozott az elsőfokú eljárás során. Vitatta az elsőfokú bíróság azon álláspontját is, amely a felperes terhén értékelte azt, hogy nem ellenőrizte a szerződést és annak valamennyi mellékletét. Ekörben rámutatott arra, hogy az alperes, aki a Projekt Kézikönyvnek, mint ÁSZF-nek az alkalmazója volt, szintén egy professzionális gazdasági szereplő, akitől ugyanúgy elvárható lett volna, hogy ellenőrizze az általa alkalmazni kívánt szerződéses mellékletek meglétét és a felperes általi megismerhetőség lehetőségét biztosítsa.

[44] Jelentőséget tulajdonított az SZF 1.4. és a szerződés 12. pontjában írt kézbesítési szabályoknak is, amelyre tekintettel is kizárható, hogy az egyik fél által egyoldalúan kialakított a másik fél által el nem fogadott e-mail útján a szerződéskötést követően megküldött Projekt Kézikönyv a szerződés részévé váljon arra is figyelemmel, hogy a Ptk. 6:7. § (3) bekezdése értelmében az e-mail nem minősül írásbeli nyilatkozatnak. A tanúvallomásokra hivatkozással állította, hogy nem csupán a szerződés megkötését követő 2,5 év elteltével jelezte, hogy nem fogadja el a Projekt Kézikönyvet. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának okszerűtlenségét a felek által aláírt 3. számú szerződésmódosítás is alátámasztja, mivel ebben nem a Projekt Kézikönyv szerinti képlet alapján állapították meg a megvalósítási idő meghosszabbításából eredő egy havi organizációs költséget, azaz az alperes saját maga is figyelmen kívül hagyta a Projekt Kézikönyv rendelkezéseit.

[45] Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet az aggálytalan szakvélemény megállapításaival ellentétesen foglalt állást a felperesi többletköltség vonatkozásában, ezzel sérti a Pp. 300. § (1) bekezdését. Rögzítette, hogy a többletköltsége, valamint a Projekt Kézikönyv szerinti számítási képlet és annak alkalmazhatósága a Pp. 300. § (1) bekezdés szerinti különleges szakértelmet igénylő szakkérdés. Az elsőfokú bíróság a szakvéleményt és annak valamennyi kiegészítését aggálytalanak minősítette, ennél fogva annak megállapításaitól nem térhetett volna el. Hangsúlyozta azt is, hogy a szakvélemény kiegészítése során a szakértő megvizsgálta az SZF 22.6. pontjában hivatkozott Projekt Kézikönyv szerinti számítási módot, amellyel összefüggésben a szóbeli meghallgatása során is megerősítette, hogy az közgazdaságtanilag nem értelmezhető. Ennél fogva megállapítható, hogy a Projekt Kézikönyv

nem tartalmaz számítási módot az általa előterjesztett többletköltségek vonatkozásában, ebből következően a többletköltség iránti igényét a szakértői szttenderdeknek és az iparági gyakorlat szerint kiszámítottaknak megfelelően lehet előterjeszteni. Az elsőfokú bíróság szakkérdésben foglalt állást, amikor megállapította, hogy a Projekt Kézikönyv szerinti számítási mód alapján kellett volna a keresetet összecszerően előterjeszteni. E körben a Pécsi Ítéltábla határozatára hivatkozott és hangsúlyozta, hogy a bíróság bizonyítékértékelő tevékenysége nem vezethet oda, hogy a saját benyomásainak nagyobb jelentőséget tulajdonítva szakkérdésben mellőzze a szakértői megállapításokat. Utalt továbbá a Kúria Pfv.20.158/2024/5. számú döntésében foglaltakra is.

[46] Az elsőfokú bíróság ítéletének anyagi jogi megalapozatlansága körében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az jogsértően állapította meg a Ptk. 6:78. § (1) bekezdésében rögzített konjunktív feltételek teljesülését, a Projekt Kézikönyv nem vált a szerződés részévé. Utalt az alperes projektvezetőjének 2017. október 27-i e-mailjére, amelynek csatolmányaként küldték meg a Projekt Kézikönyvet, valamint tanú1 és tanú2 tanúvallomására, amelyek alátámasztják azt, hogy objektíve nem látta a Projekt Kézikönyvet a szerződés megkötését megelőzően, ennél fogva annak megismeréséről sem lehet szó. Hangsúlyozta, hogy a jogszabály értelmében az alperes mint az ÁSZF alkalmazója köteles lett volna biztosítani a Projekt Kézikönyv mint ÁSZF megismerhetőségét a felperes számára, ennek elmaradásából fakadó hátrányok az alperes terhén értékelendők. A Ptk. 6:78. § (1) bekezdésének második feltétele is hiányzik, mert a Projekt Kézikönyvet nem fogadta el sem kifejezett, sem ráutaló magatartással.

[47] Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a szerződésre, ezáltal a Projekt Kézikönyvre vonatkozó alakisági szabályokat is, ezért sérült a Ptk. 6:7. § (3) bekezdése, a Kbt. 3. § 24. pontja és az Épkiv. 3. § (1) bekezdése. A hivatkozott jogszabályok a szerződés vonatkozásában kógens módon előírják az írásbeli alakot, továbbá a szerződés maga is tartalmazott az alakiságra és a jognyilatkozatok kézbesítésére vonatkozó előírásokat. A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint az állapítható meg, hogy a Projekt Kézikönyvet utólagosan, e-mail útján küldték meg, ami azonban a Ptk. 6:7. § (3) bekezdésében írt írásbeli előírásoknak nem felel meg.

[48] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását kérte a pótmunkaigény vonatkozásában, az alperest 606.879.852 forint + áfában és kamatában, valamint a felperesi perköltségben marasztaló rendelkezéseinek megváltoztatásával és a felperes keresetének teljes elutasításával. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, továbbá a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.

[49] Rögzítette, hogy a fellebbezése kizárólag a pótmunkával összefüggő ítéleti rendelkezésekre vonatkozik. A projektirányítási, az organizációs és az árváltozásból eredő többletköltségek tekintetében osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, e körben a bíróság a tényállást helyesen állapította meg és helyes jogi következtetést vont le. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete a pótmunkák összecszerősége és jogalapja vonatkozásában megsértette a Ptk. 6:244. § (1) és (2) bekezdését, valamint a 6:59. §-át, továbbá a Pp. 279. §-

át. Az ítéltábla felülbírálati jogkörét a Pp. 369. § (3) bekezdés b), c) és d) pontjában rögzítette.

[50] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú eljárásban kifejtetteknek megfelelően valamennyi pótmunka igény jogalapját és összepszerűségét vitatja. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pótmunkákra vonatkozó tényállást nem derítette fel teljeskörűen és abból helytelen jogi következtetést vont le. Kiemelte, hogy átalánydíj esetén a vállalkozót terheli az a kockázat, hogy előre felmérje, hogy milyen munkák elvégzésére lesz szükség a szerződésben rögzített rendeltetésszerű használatot biztosító kivitelezéshez, ezen munkák után akkor sem jár többletvállalkozói díj, ha azokat nem vette figyelembe a vállalkozói díj meghatározásánál. Ekörben utalt BH1996. 651. számú eseti döntésre és kiemelte a szerződés 3.1.1., 3.1.2., 4.1., 5.6.2, 10., 7.1., és a 7.3. pontjaiban foglaltakat.

[51] Kiemelte továbbá a Kúria Pfv.20.784/2021/6. számú határozatát arra is figyelemmel, hogy a felek a szerződésben, az SZF 4.1. pontjában a megrendelői felelősséget a szerződéses jogviszonyukban kizárták. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a felperes mint szakcég a szerződés elválaszthatatlan részét képező dokumentumokat, a megrendelő által a közbeszerzési eljárás során rendelkezésére bocsátott dokumentumokat és tervdokumentációkat, továbbá a kivitelezési építési helyszínt ellenőrizte, és ezek alapján tette meg a fix átalánydíjas vállalását a szerződés feltételei szerinti teljesítésre. Ennek megfelelően álláspontja szerint a per tárgyává tett pótmunkák a szerződés részét képezték, ezért a felperes által elvégzett munkák kizárólag többletmunkáknak minősülhetnek, amelyért nem jár ellentételezés. Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság nem helyesen értékelte a felperes szerződéses kockázatvállalásánál megjelenő tudatos kockázatvállalást.

[52] Rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azon hivatkozását, hogy a szakvélemény aggályos és több kérdés megválaszolásakor jogkérdésben foglalt állást, továbbá nem szakmai szempontok szerint vizsgálta a felperes kérdéseit. A szakértő a pótmunkák vonatkozásában kizárólag a felperes által becsatolt dokumentumokra alapítja megállapításait, ezért a szakvélemény homályos, aggályos, megalapozatlan és perbeli felhasználásra alkalmatlan.

[53] A gyalogos és kerékpár felüljáró cölöpalapozásának áttervezésével kapcsolatban vitatta azon ítéleti megállapítást, hogy a cölöpalapozási technológia megválasztása miatt ez pótmunkának minősül. Álláspontja szerint a cölöpalapozás áttervezésének szükségessége a felek jogviszonyára tekintettel a felperes által ismert és vállalt kockázatnak minősül, különös tekintettel az SZF 3.1.1., 3.1.2. és 4.1. pontjaiban foglaltakra. E körben kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a jóváhagyási terv részét képező talajvizsgálati jelentés és tervezési beszámoló megjegyzésében rögzítetteket nem értékelte helytállóan. A felperes megismerte a talajmechanikai geotechnikai viszonyokra vonatkozó dokumentumokat, így erre figyelemmel, továbbá a talajvizsgálati jelentés és a tervezési beszámoló alapján mint szakcégnek, tudnia kellett volna, hogy ha a földmunkavégzés során, annak következtében megváltozik az eredeti természetbeni állapothoz képest a talaj állapota, akkor azt a helyi adottságnak megfelelően operatív módon kell megoldania. Ahogy azt az SZF 7.2. pontja is kimondta: a felperes a

műszaki és igényszintbeli bizonytalanságokra is kiterjedően adta meg ajánlatát, vagyis az ajánlati ár során beárazásra került a megjelölt munka alapjául szolgáló bizonytalanság is, azaz ezen üzleti kockázatot a felperes köteles viselni a felek megállapodása értelmében. Ennélfogva nem az alperes magatartása, vagy az esetlegesen hiányos tervek okozták a változtatási kérelemben megjelölt árkülönbözetet, hanem az, hogy a felperes olyan alapozási módszert választott, amelyről kellő körültekintéssel történő eljárással tudnia kellett volna, hogy az az adott területen nem alkalmazható. Mivel a felek megállapodása alapján a felperes feladata volt a tervezés, annak esetleges hibáiból, késedelméből fakadó kockázatokat is a felperesnek kellett volna viselnie. Ekörben az ítéltábla 20.Gf.-es határozatára hivatkozott.

[54] Kiemelte, hogy a felperes a tárgyi pótmunka vonatkozásában tudta – ahogyan azt a talajvizsgálati jelentés és tervezési beszámoló is tartalmazza –, hogy a geotechnikai terv pontszerű feltárásokból vett minták és azok feltaláláskori állapotának vizsgálati eredményei, valamint helyszíni egyéb információk, továbbá tervezési szakasz szemlézése alapján készült. Hangsúlyozta, hogy a feltárási pontok sűrűsége értelemszerűen nem közelítheti meg a kivitelezéskor bekövetkező feltártsági szintet, amikor lokálisan jelentkezhetnek eltérések a geotechnikai tervben előre jelzettekől. Álláspontja szerint ilyen körülmény nem minősülhet a felperes ellenőrzési körén kívül esőnek, különös tekintettel arra, hogy az ajánlatadást megelőzően a helyszín megismerése, ellenőrzése, illetve a tervezési feladatok teljes körű elvégzése, így a végleges munkarészek megtervezése a felperes kockázati körébe esett, ezért kizárólag a felperes a felelős.

[55] A lámpatestek típusának módosításából eredő pótmunkaigény tekintetében álláspontja szerint nem bír relevanciával az, hogy mindkét típusú lámpatest az általában elvárt szakmai előírásoknak, illetve szabványoknak megfelel. A két típus kialakítása, vezérlőegységének elhelyezése, hőmérséklet tartományainak határértékei eltérőek. Minderre figyelemmel vitatta az ítélet azon megállapítását, miszerint a lámpatestek egyenértékűek lennének továbbá, hogy az üzemeltetői elvárás nem szerepelt a vállalkozói szerződés műszaki tartalmában, és ez új igényként jelent meg. Vitatta az ítélet azon rendelkezését is, hogy az SZF 4.2.2. pontja alapján előírt kezelő vagy illetékes hatóság hozzájárulásának beszerzési kötelezettsége nem részletezi, hogy mit kell a kezelő hozzájárulása alatt érteni, mivel az egyértelműen rögzíti, hogy a vállalkozó köteles beszerezni az érintett kezelő illetékes hatóság engedélyét, hozzájárulását. Előadta, hogy a megajánlott Philips lámpatestet nem a megrendelő, hanem az üzemeltető nem fogadta el, amely jóváhagyás nélkül a felperes nem tudta volna teljesíteni a szerződéses kötelezettségét. E körben is kiemelte, hogy a felperesnek az ajánlatadást megelőzően lehetősége volt a helyszín megismerésére, ebből következően az a vállalkozó kockázata, ha az adatszolgáltatás esetleges hiányosságai, valamint, ha a helyszínen tapasztaltak befolyásolták a végleges munkarészek megtervezését.

[56] A biogáz hálózattal összefüggő üzemeltetői elvárásokból eredő pótmunkaigényre vonatkozóan

rögzítette, hogy a bíróság a tényállást nem tárta fel teljeskörűen és ebből téves következtetéseket vont le. Hangsúlyozta, hogy a biogáz vezetékek megtervezése során egyeztetni szükséges az üzemeltetővel, ezért az ajánlattétel során a felperesnek számolnia kellett volna a szolgáltatók igényeivel. A szerződésből eredő kötelezettségvállalás tartalmazza

azon kockázattelepítési kikötést, amely valamennyi pótmunkaigényre általánosan irányadó. A felperes ezen kockázatoknak jelen pótmunkaigény vonatkozásában az üzemeltető jóváhagyásnak a figyelembevételével, azaz tudatos kockázatvállalásával adta meg az átalánydíjas árajánlatát, így pótmunkaigény álláspontja szerint nem érvényesíthető.

[57] A Kaposvár belterület helyrajzi szám10 hrsz. alatti ingatlan csapadékvíz-elvezetésével összefüggő pótmunka igény vonatkozásában szintén hangsúlyozta, hogy az alperes tájékoztatta a felperest arról, hogy a jóváhagyási terv nem rendelkezett a Kaposvár belterület helyrajzi szám10 hrsz. alatti közművek helyzetéről, valamint a Honvédelmi minisztérium által a tervező részére 2018. január 24-én átadott adatszolgáltatás sem tekinthető az előzmények ismeretében teljeskörűnek. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ezen pótmunkaigény körében sem értékelte helyesen az SZF 4.2.2. pontját és a felperesnek a terv elkészítésére vonatkozó felelősségét figyelmen kívül hagyta. Azért is vitatta az ítéletben foglaltakat, mert a felperes a felek között létrejött szerződés aláírásával elismerte, hogy a megvalósítás helyszíneinek sajátosságait saját felelősségére megismerte, így az ebből eredő esetleges hátrányok kockázatát vállalta.

[58] A perontető anyagból eredő pótmunkaigényre vonatkozóan irányadónak tekinti az előadottakat, kiemelve azt, hogy a 2020. július 17-én kelt levelében a felperes a perontető anyagváltás tárgyában változtatási kérelmet nyújtott be, azonban 2018. január 26-án tervezési egyeztetésen a felek e körben már megállapodtak és az a döntés született, hogy a C peronon létesítendő perontetőre korcolt fémlemez kerül betervezésre. Minderre figyelemmel vitatta azon felperesi és ítéleti megállapítást, hogy előre nem látott és előre nem is látható követelményként merült fel az eltérő anyagú perontető tervezésének és kivitelezésének szükségessége. A felperes által a szerződést megelőzően ismert volt, hogy a perontetők megtervezése során egyeztetni szükséges az üzemeltetővel, ezért az ajánlati dokumentumokban az üzemeltetők igényének figyelembevételével számolnia kellett. E körben fenntartotta azon álláspontját is, hogy a felperesnek számolnia kellett a tervezési terület talajstabilizációjával és a polikarbonát tető alkalmasságának bizonytalanságával is, ami egy jelentős szakértelemmel bíró szakcégtől általában elvárható lenne.

[59] A buszpályaudvar alapterület-változásából eredő pótmunkaigénnyel összefüggésben rögzítette, hogy az egyeztetések során az üzemeltetők megfogalmazták azon elvárásaikat, hogy az épülendő buszpályaudvar minden igényt kielégítő megoldással készüljön el és erre tekintettel tette meg a felperes az ajánlatát, amely átalányárra vonatkozott. A tanúvallomások is megerősítik, hogy a felperes számára ismert volt az, hogy a buszpályaudvart kiszolgáló épület alapterületének megadott 600 m² tájékoztató jellegű volt és annak nagysága változhat. Fenntartotta ekörben azon álláspontját, hogy a felperesnek mint jelentős szakértelemmel rendelkező szakcégnak a tervek vizsgálatakor észlelnie kellett volna, hogy alapvető helyiségek mint üzemi lépcsőház hiányzik, vagy ennek hiányára figyelmeztetnie kellett volna alperest, amely megváltoztatás szükségszerűen az alapterület változását eredményezi. Ugyanakkor a felperes rendes üzleti kockázatának körébe tartozott az, hogy a munkaterületet felméri és ellenőrzi. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ezt a bizonytalanságot nem értékelte megfelelően és azt sem vette figyelembe, hogy az eredeti jóváhagyási terv is két lépcsőház létesítésével számolt.

[60] A környezetrendezés többletfeladataiból eredő pótmunkaigénnyel összefüggésben előadta, hogy a kapcsolódó úthálózati elemek környezetalakításának elsődleges célja a létesítmény környezetbe illesztése, valamint a rendeltetésszerű használatra kész projekt átadása. Vitatta a megjelölt munka pótmunka jellegét. Álláspontja szerint a további növénytelepítési területek tervezésének és kivitelezésének a szükségessége is előre látható volt a felperes részéről. Előadta továbbá, hogy az általánosságban elfogadott tervezési gyakorlaton felüli környezetrendezési feladatokat a tervek nem tartalmazznak, azok az általános gyakorlatnak megfelelnek és ezek ismeretében nyújtotta be a felperes az ajánlatát, ennél fogva az üzleti kockázata körébe tartozik az ezzel kapcsolatos munka.

[61] Rögzítette, hogy az elsőfokú ítélet figyelmen kívül hagyja a felek szerződéses szabadságát rögzítő Ptk. 6:59. §-át, illetőleg a peres felek jogait, kötelezettségeit szabályozó vállalkozási szerződés és SZF elsőfokú eljárásban hivatkozott és a fellebbezésben is kiemelt 4.2.2., 7.2., 21.1., 4.2.19.4., 4.2.19.5. rendelkezéseit. Különösen azt, hogy a tervezési feladatokból eredő valamennyi bizonytalanság, kockázat és jogkövetkezmény kizárólag a vállalkozó felperest terheli, mivel annak mindennemű felelősségét a felek a szerződéssel érvényesen kizárták. Minderre figyelemmel a felperesi pótmunka igény jogalapja is hiányzik, az alperessel szemben nem érvényesíthető.

[62] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítélete felperes által fellebbezett részének helybenhagyását kérte és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását.

[63] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete a többletköltség vonatkozásában megalapozott, a teljes tényállás felderítése mellett okszerűen mérlegelt bizonyítékokon alapul, mind az anyagi, mind az eljárási szabályoknak megfelel. Hangsúlyozta, hogy a felperes által elkülönítetten kezelt 3 költségigény az SZF 22.5. és 22.6. pontjaiból következően a határidő hosszabbításhoz kapcsolódik és érvényesítésükre az SZF szigorú eljárásrendet határoz meg. Mivel a felperes egyik költségelem tekintetében sem tett maradéktalanul eleget ezen rendelkezéseknek, az elsőfokú bíróság ítélete nem sért sem anyagi, sem eljárási szabályt.

[64] Kiemelte, hogy az egyedi többletköltség igény kifizetése nem a felperes teljes költségigénye jogalapjának elismerését jelenti, hanem az SZF 22.6. pontja szerinti, a 6 hónapot meghaladó időszakra vonatkozó többletköltségeket rendezte alperes, amely a 7 hónapos határidő hosszabbításra tekintettel 1 hónapot jelent. Álláspontja szerint az első 6 hónapra eső többletköltség az SZF értelmében a felperes kockázata.

[65] Fenntartotta azon következetes álláspontját, hogy a Projekt Kézikönyv a szerződés részét képezte. Ahogyan arra az elsőfokú bíróság is utalt: a felperes csak több mint két évvel a

szerződés aláírását követően hivatkozott a kézikönyvvvel kapcsolatos aggályaira, úgy, hogy azt a teljesítése során maga által is elismerten alkalmazta.

[66] Az árindex tekintetében fenntartotta azon álláspontját, hogy a szerződésben a felek egyösszegű átalányárat kötöttek ki, ami valamennyi, a felperest esetlegesen terhelő többletköltséget is magába foglal. A felperes nem köteles defláció esetén az átalányárat csökkenteni, ez alperes kockázata, a felperesé pedig az inflációval és hasonló többletköltségekkel történő olyan számítás, hogy az ne eredményezzen a felperes oldalán veszteséget.

[67] Kiemelte, hogy a felperes nem az SZF 1. számú melléklete részét képező Projekt Kézikönyv szerinti matematikai módszerrel és az abban meghatározott költségek tekintetében érvényesített többletköltséget, hanem saját számítására alapítottn, amely ellentétes a felek szerződéses megállapodásával, így az igényérvényesítés mind jogalapjában, mind összecszerűen megalapozatlan. Megítélése szerint azon tény, hogy a felperes bemutatta követelése alapját, számítási módszerét, de ezzel a bíróság nem értett egyet még nem teszi szükségessé a Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetést arra is figyelemmel, hogy a felperesi nyilatkozat saját számítási vonatkozásában hiánytalan és teljes körű, továbbá a felperes megjelölte a bizonyítékait is. Ekörben hangsúlyozta, hogy a felperes volt az, aki saját döntése szerint eltért a szerződésben foglaltaktól és így érvényesítette az igényét. Jogkérdésben pedig a bíróság nem köteles tájékoztatást adni. Minderre figyelemmel a felperes által megjelölt meglepetés ítélet nem merül fel a perben, mivel az alperes már a peres eljárást megelőzően, illetőleg a perben következetesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kézikönyv a szerződés részét képezte és ebből eredően valamennyi többletköltség igény is csak kizárólag az abban foglaltak mentén érvényesíthető. Kiemelte, hogy a felperes részéről fel sem merült a Projekt Kézikönyv alkalmazhatóságával kapcsolatos aggály, ugyanis kategorikusan azt a felek jogviszonyán kívülinek tekintette, ez alapján tette meg tényállításait és azt szakvéleménnyel kísérelte meg alátámasztani. Azonban jogkérdés tekintetében a bíróság nem köteles a feleket tájékoztatni. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet nem sértette az indokolási kötelezettségre vonatkozó Pp. 346. § (5) bekezdését sem.

[68] A Projekt Kézikönyv és annak elfogadása vonatkozásában rámutatott az SZF 13.5. pontjára és kifejtette, hogy az abban foglaltakat a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint nem lehetett másképp érteni, minthogy a felperes a szerződést, az SZF-t és valamennyi mellékletét megismerte és magára nézve kötelezőnek ismerte el. Vitatta, hogy a többletköltségek megállapítása szakkérdésnek minősül és – osztva az elsőfokú ítélet álláspontját – hangsúlyozta, hogy a peres felek arra vállaltak kötelezettséget a szerződésben, hogy a többletköltséget a kézikönyv alapján számolják el egymás között. Hangsúlyozta, hogy nem történt olyan bizonyítékértékelő tevékenység a bíróság részéről, amely szakkérdésben mellőzte volna a szakértői véleményben foglalt megállapításokat, hiszen a bíróság jogkérdésben foglalt állást, amikor azt mondta, hogy a többletköltséget a kézikönyv szabályai szerint lehet érvényesíteni más számítási mód szerint. A szakvélemény figyelmen kívül hagyása tehát nem sérti az eljárási szabályokat.

[69] A felperesnek az ítélet anyagi jogi megalapozatlanságára való hivatkozása kapcsán rámutatott az ítélet indokolásának azon megállapításaira, amelyek kifejtik, hogy az SZF miatt minősül Általános Szerződési Feltételnek és azt is, hogy minden mellékletét és azok tartalmát a felperes megismerte, írásban ezt elismerte. Ugyanakkor – utalva a GK37. számú állásfoglalásra – azt is tartalmazza, hogy a felperes rendszeres partnernek minősült és így általa sem vitatottan a kézikönyv rendelkezéseit más szerződésekből már ismerte és alkalmazta.

[70] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének az alperesi fellebbezéssel támadott pótmunkákra vonatkozó rendelkezéseinek a helybenhagyását kérte, továbbá az alperes első- és másodfokú perköltségben való marasztalását.

[71] Álláspontja szerint az elsőfokú ítéletnek az alperesi fellebbezéssel támadott rendelkezése érdemben helyes és megalapozott, az elsőfokú bíróság a vonatkozó eljárási szabályok megtartásával hozta meg az anyagi jogszabályoknak is megfelelő döntését.

[72] A Pp. 371. § (1) bekezdés b) pontja alapján kifejtette, hogy az alperes fellebbezése nem tartalmazza az elsőfokú bíróság által megsértett jogszabályokat, ennél fogva megítélése szerint a fellebbezés nem vizsgálható. Emellett az alperes érdemi jogi érvelést sem adott elő, csupán általánosságban hivatkozik arra, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta a tényállást feltárni, illetve a szakvélemény aggályosságára. Megjegyezte, hogy nem jelölte meg az alperes, hogy a szakvéleménynek mely részei és milyen okból aggályosak, így az általános kifogásai nem alkalmasak az ítélet felülbírálatára.

[73] Hangsúlyozta, hogy az alperes a fellebbezésében megjelölt Ptk. 6:59. §-ára a perfelvétel során nem hivatkozott, azt a keresettel szembeni anyagi jogi kifogása részeként nem jelölte meg, ezért ezen új anyagi jogi kifogással már nem egészítheti ki a védekezését a Pp. 373. § (1) bekezdése értelmében figyelemmel a Pp. 7. § (1) bekezdés 4.a) pontjára is. Minderre tekintettel az alperes fellebbezésében előadott új anyagi jogi kifogások és az arra épülő jogi okfejtés az ellenkérelem-változtatás tilalmába ütközik, így azokat a másodfokú eljárás során nem lehet figyelembe venni.

[74] Álláspontja szerint az alperesnek az elsőfokú bíróság tényállás felderítési kötelezettségének megsértésére irányuló hivatkozása érdemben nem vizsgálható, mivel ekörben az alperes nem jelölte meg a megsértett jogszabályt és érdemi érvelést sem adott elő a fellebbezésében. Ugyanakkor álláspontja szerint az elsőfokú bíróság teljeskörűen feltárta a tényállást és azt az ítéletében rögzítette.

[75] Nem állapítható meg az elsőfokú bíróság részéről az okszerű bizonyíték értékelésére vonatkozó Pp. 279. §-ának sérelme sem és állította, hogy az ítélet alapjául szolgáló szakvélemény aggálytalan. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat és a

bizonyítási eljárás eredményét okszerűen a Pp. 279. §-ának (1) bekezdése szerint mérlegelte, az SZF releváns rendelkezéseit nemcsak figyelembe vette, hanem azokat a feltárt tényállással és a lefolytatott bizonyítással összhangban, a kontextusnak megfelelően értelmezte. A felperesi pótmunka igények megalapozottságát nem önkényesen, hanem a bizonyítékok egyenként és összességében történő mérlegelése alapján állapította meg. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú eljárás során beszerzett szakértői vélemény kifejezetten az előreláthatóság műszaki vetületét elemezte és a szakértői megállapításokat az elsőfokú bíróság okszerűen és a jogszabályi keretek között értékelte. Önmagában az, hogy az alperes nem ért egyet a szakvélemény megállapításaival, még nem teszi azt aggályossá.

[76] Kifejtette azt is, hogy az alperes konkrétumokat nélkülöző állításaival szemben sem a szakvélemény és annak kiegészítése nem foglal állást jogkérdésekben, az eljáró szakértők a felek által feltett kérdésekre szakmai szempontok alapján válaszoltak a Pp. és a szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény rendelkezéseinek megfelelően. Vitatta azon alperesi megállapítást, hogy a szakértő kizárólag a felperes által becsatolt dokumentumokra alapítottan adott szakvéleményt, figyelemmel arra, hogy a peranyag-szolgáltatás a Pp. 4. § (2) bekezdése értelmében a felek feladata, tehát a szakértő kizárólag abból dolgozhat, amit a felek az eljárás során a rendelkezésére bocsátanak. A szakértők a műszaki szakkérdések megválaszolásához szükséges vizsgálatokat elvégezték, azok eredményét írásban dokumentálták, a per tárgyát képező felperesi pótmunkák tekintetében helytálló, szakmailag megalapozott és világosan alátámasztott megállapításokat tettek, amelyek alapján a felperesi pótmunka igények teljeskörű szakértői megerősítést nyertek. Az elsőfokú bíróság az ítélet alapjául szolgáló szakvéleményt okszerűen és jogszerűen vette figyelembe, annak tartalma aggálytalan.

[77] Az elsőfokú bíróság a felperes pótmunkaigényei vonatkozásában az ítéletét részletesen és okszerűen megindokolta, a megállapított tényekből minden esetben logikus és helytálló következtetéseket vont le, amelyek alapján helytállóan állapította meg a felperes pótmunka igényeinek a fennálltát és annak összegszerűségét.

[78] Az álláspontja szerint az ítélet hatályon kívül helyezésének a feltételei sem állnak fenn, az alperes fellebbezése e tekintetében is hiányos. Kifejtette, hogy a Pp. 380. §-ában rögzített feltételek nem alapozzák meg az ítélet hatályon kívül helyezését. A Pp. 381. §-a alapján történő hatályon kívül helyezés kizárólag akkor alkalmazható, ha az eljárási szabálysértés lényeges, és az az érdemi döntésre kihatott, ezért elengedhetetlen az elsőfokú eljárás megismétlése, figyelemmel az 1/2014. (VI. 30.) PK véleményben foglaltakra is. Álláspontja szerint az alperes által hivatkozott Pp. 279. §-ának megsértése nem minősül lényeges, az érdemi döntésre kiható eljárási hibának, ezért megalapozatlan a másodlagos fellebbezési kérelem.

[79] Az ítélet anyagi jogi megalapozottsága körében a felperesi pótmunka igény vonatkozásában kifejtett alperesi fellebbezést koncepcionálisan hibásnak tartotta. A fellebbezésből nem derül ki, hogy az milyen érdemi indokok alapján vitatja a pótmunka megítélését, mivel a Ptk. 6:244. §-ára anélkül hivatkozik, hogy kifejtjené, hogy az milyen

módon írja felül a felek szerződéses szabadságán alapuló szerződéses rendelkezést, amely egyébként a felek jogviszonyára irányadó Épkiv. rendeletben foglalt pótmunka definíciónak feleltethető meg.

[80] A pótmunka fogalom meghatározása körében kifejtette, hogy a felek a szerződés létrejöttének időpontjában eltértek a Ptk. 6:244. §-a szerinti pótmunka fogalomtól, azt a szerződés mellékletét képező SZF 1.1. pontjában meg is határozták és annak körében az Épkiv. rendelet 2. § e) és f) pontjában rögzített pótmunka és többletmunka definícióból indultak ki, minderre figyelemmel az alperesnek a Ptk. 6:244. §-ára való hivatkozása ellentétes a korábban általa tett nyilatkozatokkal és a felek között kialakult szerződéses gyakorlattal. Mindebből következően az elsőfokú bíróság helyesen, az SZF-ben rögzített pótmunka definícióból kiindulva végezte el a felperesi igények jogi minősítését és jutott arra a következtetésre, hogy azok pótmunkának minősülnek.

[81] Rögzítette, hogy a pótmunka igénye alapvetően két csoportra osztható: a kivitelezés során felmerült, a felek által előre nem látható műszaki-technikai körülmények miatt keletkezett munkákra, és az üzemeltetők, kezelők által megfogalmazott igényekre. Mindebből következően fogalmilag kizárt, hogy azokat a felperes előre láthatta volna. Az alperesi fellebbezésben kifejtettekkel szemben állította, hogy az általa érvényesített pótmunka igények nem a felperesi kockázat körébe esnek, ezért irreleváns, hogy a felek közötti szerződés átalánydíjas formában jött létre. Mindezzel összefüggésben fenntartotta azon elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját, hogy a pótmunka igények megítélése szempontjából a szerződéskötési folyamatnak, és ezen belül az ajánlattételi szakasznak van jelentősége és nem a szerződéskötést követő tervezésnek és a kivitelezésnek. Ugyanis azt kell mérlegelni, hogy a felperes a tőle elvárható szakmai gondosság tanúsítása mellett előre láthatta-e a pótmunkaként érvényesített igények felmerülését az ajánlattétel időpontjában, azaz az előreláthatóság határát a felperes ajánlattételének időpontja képezi, ezért a szerződéskötést követően felmerült új körülmények, illetve előre nem látható műszaki szükségsszerűségek már pótmunkának minősülnek. Kiemelte, hogy az előreláthatóság vizsgálata műszaki szakkérdésnek minősül. Az átalánydíjban azt a munkát árazta be, amelyet az alperes által szolgáltatott műszaki tartalom alapján megfelelő szakmai gondosság tanúsítása mellett előre láthatott. A felperes kockázata kizárólag ezen előre látható munkára terjed ki, az alperesnek az a kockázata, felelőssége, hogy helytálló tájékoztatást, műszaki dokumentációt adjon a felperes részére.

[82] Utalt arra is, hogy a fellebbezésben hivatkozott SZF 3.1.1., 3.1.2., 4.1., 5.6.2., 10., 7.1., 7.3. pontok nem bírnak relevanciával, az azokkal kapcsolatos jogi álláspontját az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette és okszerűen értékelte őket. Hangsúlyozta, hogy az alperesi fellebbezésben hivatkozott Kúriai határozat nem irányadó, mivel abban a perben az ÁSZF kizárólag azon munkák esetében zárta ki a megrendelő felelősségét, amelyek az ajánlattétel során a munkaterületen vagy az ajánlati dokumentáció alapján objektíve felismerhetőek voltak. Jelen ügyben azonban az elsőfokú bíróság okszerűen állapította meg, hogy egyik pótmunka sem volt előre látható, sem a munkaterület bejárásával, sem az ajánlattételi dokumentáció alapján, így az SZF 4.1. pontjára alapított mentesülés nem alkalmazható.

[83] Kiemelte, hogy a pótmunka megítélése műszaki szakkérdés, azt a szakértői bizonyítás kerete körében kell lefolytatni. A beszerzett szakértői vélemény és annak kiegészítése a pótmunka igényeket tételesen vizsgálta és értékelte, a szakértők egyértelmű szakmailag megalapozott és világos következtetésre jutottak, amelyek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperesi követelések az adott összegben meghatározott pótmunkának minősülnek. Az alperes fellebbezése ezzel szemben a szakvéleményt csupán általánosságban minősíti aggályosnak, konkrét, tételes kifogást és jogszabálysértést nem jelölt meg.

[84] A cölöpalapozás áttervezésével kapcsolatos igény vonatkozásában kifejtette, hogy az alperes által e körben hivatkozott SZF rendelkezések általános követelményeket fogalmaznak meg és nem írják felül a cölöpalapozás vonatkozásában kialakult egyedi speciális helyzetet. A felperesnek objektíve nem volt lehetősége még az ajánlattételi szakaszban ellenőrizni, hogy az alperes által kötelezően előírt CFA technológia a konkrét talajszerkezeti adottságokhoz illeszthető-e, ugyanis a munkaterület nem állt rendelkezésre, a technológiai előírás pedig az alperes kizárólagos döntése volt a tenderdokumentációban. A szakvélemény írásbeli kiegészítéséből megállapítható, hogy a CFA technológia alkalmazhatóságának korlátai az ajánlattétel időpontjában nem voltak előre láthatóak, a technológiaváltás szükségessége az ajánlattétel időpontjában nem volt felismerhető.

[85] Az alperesnek az SZF 7.2. pontjára való hivatkozásával összefüggésben kifejtette, hogy az elvégzett talajvizsgálati eredménytől eltérő talajszerkezeti állapot túlmutat a felperes üzleti kockázatán. A munkaterület beépített belvárosi területen helyezkedett el, ahol a tanúvallomások szerint is mindenhol burkolt felület volt, így az ajánlattevők az ajánlattételi szakaszban nem tudtak mélyfúrásokat végezni, azt az alperes nem is biztosította az ajánlattétel során. Az alperesnek a tervezési hibára való utalását is tévesnek tartotta, mivel nem tervezési hiba miatt merült fel a pótmunka szükségessége. Kiemelte, hogy a technológiaváltás olyan műszaki szükségszerűség – a talaj szerkezetének inhomogenitása – miatt következett be, ami az ajánlattételkor nem volt előre látható, és amelyért az alperes mint a technológia előírója felelősséggel tartozik.

[86] A lámpatestek típusának módosításából eredő pótmunkaigénnyel összefüggésben megalapozatlannak tartotta az alperes azon érvelését, hogy a két lámpatest nem egyenértékű. Ugyanis a szakvélemény és annak írásbeli kiegészítése egyértelműen alátámasztotta, hogy mindkét típus teljesíti az alperes és az üzemeltető által elvárt műszaki követelményeket és az egyes jellemzők közötti eltérés nem lényeges. Az alperes a fellebbezésében valójában a szakvélemény megállapításait támadja, azonban önmagában az, hogy nem ért egyet a szakvéleménnyel, ez nem teszi azt aggályossá.

[87] A felperes számára az üzemeltető igénye az ajánlattétel időpontjában nem volt ismert és nem is volt előre látható a helyszíni bejárás alkalmával sem. Rámutatott a 321/2015. (X. 30.) Kormányrendelet 46. § (3) bekezdésére is, amely kógens módon kimondja, hogy az

alperes nem jogosult az ajánlattételi felhívásban a beszerelendő lámpatesteket konkrét gyártmány vagy márkamegjelöléssel meghatározni. A jelen esetben az történt, hogy az ajánlatadáskor nem ismert lámpatest üzemeltetője egy drágább és konkrét típusú lámpatest beépítését írta elő úgy, hogy a felperes által eredetileg betervezett műszakilag egyenértékű lámpatestekkel kapcsolatban műszaki kifogást nem emelt. Mindezek alapján megállapítható, hogy a lámpatestek típusváltásából eredő költségek nem tartoznak a felperes általános vállalkozási kockázatának körébe, mivel a típusváltás nem a műszaki követelményeknek való meg nem felelésből, hanem az üzemeltető utólagos preferenciájából eredt, amelyet az alperes mint megrendelő utasításként érvényesített.

[88] A biogáz hálózattal összefüggő üzemeltetői elvárásokból eredő pótmunkaigény kapcsán hangsúlyozta, hogy az alperesi érveléssel ellentétben az üzemeltető igénye jelentős mértékben túlmutatott azon, amire a felperes az ajánlatadáskor alappal számíthatott. Az eredeti tender dokumentáció műszaki tartalma alapján a felperes a biogázvezeték kiváltását 179 m hosszúságban tervezte, ezzel szemben az üzemeltető a tervezés során egy teljesen új, 750-800 méteres nyomvonalon történő áthelyezést írt elő, amely nem szerepelt sem a közmű nyilvántartásban, sem a tenderdokumentációban, ezért nem volt a felperes számára előre látható. Hivatkozott ezzel összefüggésben a szakvélemény megállapításaira.

[89] A Kaposvár belterület helyrajzi szám10 hrsz.-ú ingatlan csapadékvíz-elvezetésével összefüggésben az ítéletben foglaltakra utalt, amely szerint maga az alperes is elismerte, hogy a jóváhagyási terv nem rendelkezett az adott ingatlan közműveinek helyzetéről. Ebből következően objektíve nem ismerhette fel azt a körülményt, hogy a kivitelezés során ezen terület csapadékvíz-elvezetését is biztosítani kell. Hangsúlyozta, hogy a terület csapadékelvezetéséről az egységes közmű-nyilvántartásában nem voltak adatok, az nem volt a projekt munkaterületének a része, arra nem csak az ajánlattételi időszakban, de a kivitelezési időszak megkezdésekor sem léphetett be. E körben az elsőfokú bíróság okszerű szakvéleményen és jogilag helyes megállapításokon alapuló ítéletet hozott.

[90] A perontetővel összefüggő pótmunkaigénye kapcsán utalt arra, hogy az alperes is megerősítette, miszerint az üzemeltetői igény nem az ajánlattétel vagy a szerződéskötés időpontjában, hanem azt követően, 2018-ban került megfogalmazásra, ezért az objektíve nem volt előre látható. Hivatkozott a szakvéleményben foglaltakra is, amely szerint a C perontető anyagváltása műszakilag nem volt szükségszerű és indokolt, továbbá az is megállapítható, hogy a perontető anyaga és a talaj stabilitása között nincs műszaki oksági kapcsolat. Az elsőfokú bíróság ítélete e tekintetben okszerű és a szakvéleménnyel összhangban áll.

[91] A buszpályaudvar alapterület változásából eredő pótmunkaigénnyel összefüggésben rámutatott az elsőfokú ítéletben foglaltakra, amely szerint az üzemeltető kijelölésére csak a projekt végén került sor, így a felperes az ajánlattétel időpontjában nem ismerhette a későbbi bővített funkciókat igénylő alperesi elvárást. A felperesi ajánlat alapjául szolgáló jóváhagyási terv az üzemi lépcsőházat nem tartalmazta. A szakvélemény és kiegészítése, valamint a szakértői meghallgatás alapján megállapítható, hogy az alperesi ajánlati dokumentációhoz

képest a szerződés műszaki tartalma bővült. Az elsőfokú bíróság ítélete ekörben jogszerűnek és okszerűnek tekintette.

[92] A környezetrendezés többletfeladataiból eredő pótmunkaigény vonatkozásában rögzítette, hogy több kivitelezési helyszín esetében az ajánlattételi dokumentáció nem tartalmazott részletes leírást a környezetrendezési feladatokról. A szakvéleményből megállapítható, hogy a tenderdokumentáció nem terjed ki sem a söfőr pihenő környezetére, sem a kapcsolódó úthálózat és csomópontok környezetére vonatkozóan a füvesítésen túlmenően bokrok, cserjék ültetésére, tereprendezésre. A munkák későbbi üzemeltetői elvárások alapján kerültek előírásra, azok előreláthatósága nem volt biztosított a felperes számára. Minderre figyelemmel az alperes fellebbezése ekörben is megalapozatlan.

[93] A felperes és az alperes fellebbezése nem megalapozott.

[94] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, részben helytálló az abból levont jogi következtetése, döntésével az ítéltábla egyetért.

[95] Tévesen állítja a felperes a fellebbezésében az anyagi pervezetésre vonatkozó szabályok sérelmét. Rámutat az ítéltábla arra, hogy az anyagi pervezetés jogintézményének lényege, hogy a bíróság a Pp. 6. §-a szerinti reá háruló közrehatási tevékenységével, a perkonzentráció elvének (Pp. 3. §) érvényesülése érdekében aktívan közreműködik a felek jogérvényesítésében – a Pp.-ben szabályozott eszközök és eljárási keretek között – elősegítve azt, hogy a döntéshez szükséges peranyag – amelynek szolgáltatása a feleket terheli (Pp. 4. §) – rendelkezésre álljon. Az anyagi pervezetést tehát a bíróság egyrésztől az eljárás kereteinek meghatározásával (elsődlegesen, de nem kizárólagosan a perfelvételi szakban), másrésztől tartalmi oldalról, a felek nyilatkozatai, kérelmei, indítványai fogyatékoságainak (hibáinak, hiányosságainak) kiküszöbölését célzó, tehát a nyilatkozatok tartalmát irányító (orientáló) tevékenységével végzi. Lényeges azonban, hogy a bíróság soha nem veszi (nem veheti) át a felek rendelkezési jogából fakadó jogosultságait, kizárólag a felek által érvényesíteni kívánt anyagi jog keretein – a kérelmek és jogállítások korlátain – belül gyakorolhatja az anyagi pervezetést. Ez egyrészt azt is jelenti, hogy a bíróság anyagi jogi kitanítást, a felek anyagi jogai és érdekei érvényesítéséhez jogi segítséget (tanácsadást) nem nyújt (BH2022. 47.), ugyanakkor az anyagi pervezetés nem terjedhet odáig, hogy a bíróság tájékoztatást nyújtson arról, hogy mely vagy milyen tényállítás esetén vezet sikerre a felperes igényérvényesítése (Kúria Pfv.III.21.034/2020/12.).

[96] A felperes a keresetében a többletköltség iránti igényét a felek közötti szerződés rendelkezéseire (SZF 22.5-22.6.) alapította, gyakorlatilag a szerződés teljesítésére kérte kötelezni az alperest. Keresetének összegszerűségét az általa csatolt szakvélemény szerint állapította meg, mivel állította, hogy a Projekt Kézikönyv nem vált a szerződés részévé. Az alperes ezzel szemben ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a Projekt Kézikönyv a szerződés részévé vált, a többletköltséget az SZF 22.6. pontnak megfelelően lehet

érvényesíteni, az abban meghatározott számítási mód szerint, az ott rögzített költségek tekintetében. Minderre figyelemmel a jogvita kereteit a felperes által érvényesített igény körében a felperesnek a hivatkozott szerződéses rendelkezések alapján – a Projekt Kézikönyv figyelmen kívül hagyásával – megállapított többletköltség felmerülésére és az alperes fizetési kötelezettségének fennállására vonatkozó állítása, míg az alperesnek ezek vitatására vonatkozó állítása szabta meg. Az alperesi ellenkérelemből kiindulva az anyagi pervezetés alapjául szolgáló, a Pp. 237. §-ában rögzített jogszabályi feltételek fennállásának hiányában – a fellebbezésben kifejtettekkel szemben – az elsőfokú bíróságnak nem volt anyagi pervezetési kötelezettsége az érvényesített jog megalapozottságának elbírálása körében az alábbiakra is figyelemmel.

[97] Annyiban megalapozott a felperes fellebbezése, hogy a Projekt Kézikönyv nem vált a szerződés részévé. Nem vitatásan a Projekt Kézikönyv az alperes által előre meghatározott szerződési feltételek összessége, a Ptk. 6:77. § (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételnek minősül. Az általános szerződési feltétel szerződéses tartalommal válása körében figyelemmel kell lenni a Ptk. 6:78. §-ban rögzített konjunktív feltételek megvalósulására. Ekörben az ítéltábla abból indult ki, hogy a szerződés 13.5. pontja szerint a felperes a szerződés rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek ismerte el, ami arra utal, hogy az SZF és a Projekt Kézikönyv előzetes megismerésének nem volt akadálya. Ezzel szemben a felperes érdeke annak bizonyítása, hogy nem ismerhette meg a Projekt Kézikönyv tartalmát a szerződéskötés előtt (EBH2001. 436.). Ennek megfelelően a felperes F/37 alatt csatolta a 2017. október 27-i emailt, amelynek értelmében az alperes a szerződéskötést követően küldte meg a részére a Projekt Kézikönyvet – ennek tényét az alperes nem is vitatta.

[98] Ez azonban egyben annak megállapítását is eredményezi, hogy nem teljesült a Projekt Kézikönyv, mint általános szerződési feltétel szerződéses tartalommal válásához szükséges, a Ptk. 6:78. § (1) bekezdésében rögzített azon feltétel, miszerint az általános szerződési feltétel alkalmazója (az alperes) lehetővé tette volna, hogy a másik fél annak tartalmát a szerződéskötést megelőzően megismerje. Az általános szerződési feltétel megismerésének hiányában fogalmilag kizárt a további konjunktív feltétel megvalósulása, azaz az általános szerződési feltétel elfogadása. Mindebből következőleg a jogszabályi feltételek teljesülésének hiányában – az elsőfokú ítéletben rögzítettekkel szemben – az állapítható meg, hogy a Projekt Kézikönyv nem vált a szerződés részévé. Ekörben a felperes által hivatkozott alakisági szabályok nem bírnak relevanciával, ezért azokat az ítéltábla nem vizsgálta.

[99] A fentiek értelmében azonban a bíróságnak a Projekt Kézikönyv szerződéses tartalommal válásától függetlenül, annak hiányában is – a jogvita kereteire figyelemmel – a felperes által érvényesített jog, azaz a szerződés (SZF 22.5-22.6. pontok) teljesítésének megalapozottságában kell állást foglalnia. A Ptk. 6:8. § (1) bekezdésére figyelemmel a felperes által elfogadott, SZF 22.5. és 22.6. pontjában rögzített szerződéses rendelkezéseket a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint együttesen értelmezve az állapítható meg, hogy az alperesnek – mint az általános szerződési feltétel alkalmazójának – akarata arra irányult, hogy a megvalósítási idő meghosszabbítása esetén a vállalkozó többletköltség iránti igénye korlátozottan legyen érvényesíthető. Eszerint a megvalósítási idő 6 hónapot meghaladó meghosszabbítása esetére a felek közös megegyezéssel döntenek a többletköltségekről,

amelyeket a Projekt Kézikönyvben rögzített matematikai módszer szerint, az ott meghatározott költségek tekintetében lehet érvényesíteni.

[100] Hangsúlyozza azonban az ítéltábla, hogy a hivatkozott szerződéses rendelkezések kifejezetten azt rögzítik, hogy a megvalósítási idő meghosszabbítása esetére járó többletköltségek érvényesítésének az alapja azok alperes általi elfogadása, a felek közötti megegyezés, azaz szerződésmódosítás, amelynek egyebekben a Kbt. 141. §-ában rögzített szigorú szabályoknak is meg kell felelnie. A felek a 3. számú szerződésmódosításban rendelkeztek a felperes többletköltség igénye tárgyában, azt az alperes meg is fizette. Ezt meghaladóan azonban a felperesi kereset alapjául szolgáló szerződéses rendelkezések (SZF 22.5–22.6. pontok) nem írnak elő az alperes számára fizetési kötelezettséget. Ennélfogva ez alapján a többletköltségek tekintetében az alperes marasztalása sem kérhető, azaz a felperesnek a szerződés teljesítése iránt előterjesztett keresete nem megalapozott, ezért az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelme sem alapos.

[101] A fellebbezési kérelem keretei között gyakorolt anyagi jogi felülbírálat kapcsán rögzítettekből következően nem állapíthatóak meg a felperes által megjelölt további eljárásjogi szabálysértések, azok nem hatottak ki az ügy érdemi elbírálására, ezért a felperesnek a másodlagos fellebbezési kérelme is megalapozatlan.

[102] Helytállóan hivatkozik az alperes a fellebbezésében arra, hogy a vállalkozási szerződés átalánydíjas jellege folytán a felperest terhelte annak kockázata, hogy – kellő szakmai gondosság mellett – előre felmérje az elvégzendő munkákat a rendeltetésszerű használatot biztosító kivitelezéshez. Ezzel összefüggésben azonban tévesen értelmezi az SZF. 4.1. pontjában rögzített, a felperes feladatára vonatkozó rendelkezéseket akként, hogy azzal a megrendelő alperes felelősségét a felek kizárták. Az SZF 4.1. pontja kizárólag a felperes terv és dokumentum felülvizsgálati kötelezettségét szabályozza. Ennek értelmében a vállalkozó többletköveteléssel nem léphet fel, a késedelmét nem indokolhatja a helyi körülmények ismeretének hiányával és a tervek nem megfelelő ismeretével. Ugyanakkor a vállalkozó viseli annak jogkövetkezményét, amely az átadott tervek és műszaki dokumentációk olyan hiányosságából adódik, amelyet kellő szakmai gondosság mellett fel kellett ismernie. Ezen rendelkezésekből azonban önmagában nem következik azon alperesi fellebbezésben rögzített megállapítás sem, hogy a felperes által vállalt átalánydíjra tekintettel az általa érvényesített pótmunkaigény a szerződés részét képezi. Az SZF 4.1. pontjában rögzítettek ugyanis pont annak vizsgálatát írják elő, hogy a felperes felismerhette-e az ajánlatának megtételekor az átadott tervek és műszaki dokumentáció hiányát kellő szakmai gondosság mellett. Amennyiben nem, vizsgálandó az adott igény szerződésben meghatározottak szerinti pótmunka- vagy többletmunka-jellege.

[103] Az alperes által a fellebbezésben hivatkozott SZF 3.1.1., 3.1.2., 5.6.2., 10., 7.1., 7.3. pontok sem rendelkeznek a fenti megállapításokkal ellentétesen, ugyanakkor az elsőfokú bíróság az azokkal kapcsolatos jogi álláspontját helytállóan fejtette ki, azokat okszerűen értékelte.

[104] Rámutat arra is az ítéltábla, hogy a Ptk. 6:59. § (2) bekezdése értelmében a felek szabadon állapíthatják meg a szerződés tartalmát; a szerződéseknek a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályaitól egyező akarattal eltérhetnek, ha e törvény az eltérést nem tiltja. A Ptk. 6:244. §-a a vállalkozó kötelezettségeit szabályozza a többletmunka és a pótmunka tekintetében. A fentiek értelmében a felek a szerződésükben tehát eltérhetnek a Ptk. rendelkezéseitől a vállalkozó kötelezettségeinek meghatározása körében a pótmunka vagy a többletmunka szabályozása során. Ennek felel meg a felek közötti szerződés SZF 1.1. pontja, amelyben a pótmunka és a többletmunka fogalmát a Ptk. 6:244. §-ában rögzített diszpozitív rendelkezésektől eltérően határozták meg. Mindebből egyben annak megállapítása is következik, hogy az alperes tévesen állítja fellebbezésében azt, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Ptk. 6:244. §-át és a 6:59. §-át, hiszen az elsőfokú bíróság – a fentieknek megfelelően – a felek által rögzített pótmunka-fogalomból indult ki. Ugyanakkor azt is kiemeli az ítéltábla, hogy az alperes a jogszabályok megsértésére vonatkozó állítását kifejezett jogi érveléssel nem támasztotta alá.

[105] A fentiekből kiindulva rögzíti az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályoknak (Ptk. 6:59.§, 6:244. §), és a felek közötti szerződéses rendelkezéseknek megfelelően vizsgálta a felperes által érvényesített pótmunkaigény megalapozottságát, amikor az SZF 1.1. pontjában rögzítettekén túl figyelembe vette azt is, hogy a felperes az árajánlata megtételekor az átadott dokumentációk és tervek alapján kellő szakmai gondosság mellett láthatta-e előre az adott munkatétel felmerülését.

[106] Megalapozatlan az alperesnek a szakvélemény aggályosságára vonatkozó állítása is arra figyelemmel, hogy azt csupán általánosságban rögzítette, a szakvéleménynek a becsatolt bizonyítékokon és a szakértői kompetencián nyugvó megállapításaival szemben konkrét bizonyítékokra nem hivatkozott, azzal összefüggésben konkrét kifogást nem emelt – ahogyan arra a felperes is helytállóan hivatkozott a fellebbezési ellenkérelmében.

[107] A cölöpalapozási technológia váltásával összefüggő pótmunkaigény tekintetében tévesen hivatkozik arra az alperes, hogy az a felperes rendelkezésére álló dokumentációk alapján nem minősülhet pótmunkának. A fellebbezésben kifejtettektől eltérően ugyanis nem állapítható meg az, hogy a felperes a rendelkezésére álló dokumentációt nem megfelelően értékelte. A szakvéleményből egyértelműen kitűnik (33. és 34. oldal), hogy a tenderdokumentáció részét képező talajvizsgálati jelentés és tervezési beszámoló nem volt megfelelő, az abban rögzítetteket, továbbá az Ajánlatkérési dokumentációban megküldésre került geotechnikai vizsgálatokat a felperesi próbafeltárások alapján elkészített geotechnikai szakvélemény nem igazolta. Ebből következően súlytalan az alperesnek az SZF 7.2. pontjára való hivatkozása is, hiszen annak értelmében a felperes az átalánydíjas vállalását a nem megfelelő tájékoztatást nyújtó alperesi dokumentáció alapján adta meg. Ennek megfelelően a felperes az ajánlat adásakor a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kellő szakmai gondosság mellet sem ismerhette fel a technológiaváltás műszaki szükségességét, ezért az azzal járó munka és költsége pótmunkának minősül.

[108] A lámpatestek típusának módosításából eredő pótmunkaigény vonatkozásában az alperesi fellebbezés keretein belül az ítéltábla a csatolt szakvéleményből indult ki, amelynek értelmében az ajánlati dokumentáció a közvilágítási lámpatestek típusára nem tartalmazott előírást. A közvilágítási feladatok ellátására azonban a felperes által meghatározott típusú lámpatest megfelel (szakvélemény 37. oldal). A fellebbezésben foglaltaktól eltérően relevanciával bír azon szakértői megállapítás is, hogy mindkét típusú lámpatest megfelel a szakmai előírásoknak és szabványoknak, műszakilag egyenértékűek (28. számú kiegészítő szakvélemény 23. oldal). Megalapozatlanul hivatkozik az alperes az SZF 4.2.2. pontjára arra is figyelemmel, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy mi alapozza meg a kezelői vagy hatósági hozzájárulás szükségességét a lámpatestek típusának megállapítása körében. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság részletesen és helytállóan értékelte a bizonyítékokat a helyszín megismerése és a lámpatestek egységessége vonatkozásában, azt az ítéltábla nem kívánja megismételni arra is figyelemmel, hogy az alperesi fellebbezés ekörben az általánosságokon kívül konkrét jogi érveket nem tartalmaz. A szakvélemény értelmében megállapított műszaki egyenértékűséggel összefüggésben rámutat az ítéltábla az Ajánlati felhívás II.2.4. pontjában foglaltakra, amelynek értelmében az ajánlatkérő alperes a műszakilag egyenértékű teljesítést elfogadja. Ebből kiindulva a lámpatestek típusának megváltoztatásával a felperes az ajánlatának megtételekor nem számolhatott kellő szakmai gondossággal mellett sem.

[109] A biogáz hálózattal összefüggő üzemeltetői elvárásokból eredő pótmunkaigény tekintetében sem alapos az alperes fellebbezése, ugyanis a szakvéleményből egyértelműen kiderül (42., 43. oldal), hogy a tenderdokumentációból nem volt kiolvasható a biogáz vezetékek nyomvonalával kapcsolatos üzemeltetői igény, az jelentősen túlmutat a tenderdokumentációban rögzített feladatokon. Ennek megfelelően a felperes az ajánlat adásakor a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kellő szakmai gondossággal mellett sem ismerhette fel a biogáz nyomvonalával összefüggő feladat műszaki szükségességét, ezért az azzal járó munka és költsége pótmunkának minősül.

[110] A csapadékvíz-elvezetésével kapcsolatos igény kapcsán abból kell kiindulni, hogy a kaposvári helyrajzi szám10 hrsz-ú ingatlan nem szerepel a beruházással érintett területek között az ajánlati dokumentáció műszaki leírásában (szakvélemény 45. oldal). Az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben nem az alperesi tájékoztatás tartalmának van jelentősége, hanem annak, hogy a tájékoztatás a felperessel való szerződéskötést követően, 2018. november 27-én történt (F/19. 4. melléklet). Maga az alperesi tájékoztatás is azt rögzíti egyébként, hogy a jóváhagyási terv nem rendelkezett a kaposvári helyrajzi szám10 hrsz-ú ingatlan csapadékvíz-elvezetéséről, és a Honvédelmi minisztérium tájékoztatása sem volt teljeskörű. Mindebből kiindulva a felperes az ajánlatadásakor a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kellő szakmai gondossággal mellett sem ismerhette fel a műszaki szükségességből eredő feladat felmerülését. A fellebbezés érvelésével ellentétben ezért nincs jelentősége a megvalósítás helyszíne megismerésének, és a vállalkozó a tervezési feladatai során sem számolhatott ezzel a feladattal, ezért a SZF 4.2.2. nem is alkalmazható.

[111] A perontető anyagával kapcsolatos igény tekintetében a szakvélemény egyértelműen rögzíti, hogy az ajánlati dokumentáció részét képező 2016. augusztus 17-én történt tervezési kooperációról készült Emlékeztetőből megállapítható, hogy azon a cég is részt vett. A cég a peronfedés kialakításával kapcsolatban – az egységes arculton kívül – nem határozott meg semmilyen kikötést (szakvélemény 49. oldal). Ebből kiindulva – az alperesi fellebbezésben foglaltakkal szemben – a perontető fedésének utóbb történő megváltoztatásával a felperes az ajánlatának megtételekor nem számolhatott kellő szakmai gondossággal mellett sem, figyelemmel a szakvélemény kiegészítésében foglaltakra is (31.-32. oldal).

[112] A buszpályaudvar alapterületváltozással összefüggésben érvényesített igény tekintetében abból kell kiindulni, hogy az ajánlati felhívás, és a tender műszaki leírás is 1 lépcsőházzal rendelkező 600 nm alapterületű épület megvalósítását írta elő a felperes számára. A kialakítandó épület többletfunkcióinak szükségessége nem volt ismert az ajánlatadásakor (szakvélemény 53. és 54. oldal), mivel a tervek az üzemeltetői igényeknek megfelelően a szerződéskötést követően változtak. Önmagában az alapterület változására vonatkozó alperesi tájékoztatás a változás konkrét meghatározása nélkül, nem eredményezi azt, hogy az alapterület növekedéséből eredő igény a felperes üzleti kockázatába tartozik. Ennek megfelelően – az alperes fellebbezési érvelésével ellentétben – a felperes az ajánlatadásakor a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kellő szakmai gondossággal mellett sem ismerhette fel az utóbb műszaki szükségességből felmerülő feladatot, ezért az ezzel járó munka pótmunkának minősül.

[113] A környezetrendezéssel összefüggő felperesi igény tekintetében az állapítható meg a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben, hogy az F/25 alatt csatolt K-Környezetrendezés műszaki leírás, az Ajánlati felhívás, a jóváhagyási tervdokumentáció részletesen meghatározta a környezetrendezéssel érintett területeket. A tenderdokumentáció azonban nem tér ki a sofőr-pihenő környezete és a kapcsolódó úthálózat és csomópontok környezete területek vonatkozásában a területrendezésre. A jóváhagyási tervet ugyanakkor Kaposvár önkormányzata saját igényeinek megfelelően készítette (szakvélemény 57. oldal, 28. szám alatti szakvélemény- kiegészítés). A szakvélemény értelmében a felperes a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kellő szakmai gondossággal mellett sem ismerhette fel az utóbb felmerülő feladatokat.

[114] Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – a többletköltségekre vonatkozó felperesi igénnyel összefüggésben kifejtett részben eltérő indokok szerint – helybenhagyta.

[115] A fellebbezések nem vezettek eredményre, ezért a felperes és az alperes, mint peresztes felek a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint kötelesek megtéríteni az ellenfélnek a másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, amelynek körében az ítéltábla az ügyvédi munkadíjakat vette figyelembe. A felperes az alperes fellebbezése körében pernyertes lett, ügyvédi munkadíját a csatolt megbízási szerződés szerint számította fel, amelynek értelmében az ügyvédi munkadíj számításának alapja a fellebbezett érték: 606.879.000 forint + áfa, azaz 770.737.412 forint, ennek 2,5 %-ára jogosult a felperes. Ennek megfelelően a felperes

ügyvédi munkadíja 19.268.435 forint + 5.202.477 forint áfa, azaz összesen 24.470.912 forint, amelyet az ítéltábla a 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. § (1) bekezdés a) pontjára is figyelemmel állapított meg.

[116] Az alperes munkadíját a Rendelet 3. § (1) bekezdés c) pontja alapján állapította meg 14.578.187 forint + 3.936.110 forint áfában, összesen 18.514.297 forintban. Az ügyvédi munkadíjak elszámolásával az alperes köteles megfizetni a felperesnek 5.956.615 forint másodfokú perköltséget.

[117] A felperes által lerótt 2.500.000 forint fellebbezési eljárási illeték a Pp. 83. § (5) bekezdése értelmében mint megtérítési kötelezettséggel nem érintett perköltség a felperes terhén marad. Az alperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt, állam által előlegezett 2.500.000 forint fellebbezési eljárási illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2025. május 28.

Dr. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

Dr. Sági Zsuzsanna s.k.
előadó bíró

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
bíró